« بوزانتیوم »
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته . صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
بوزانت کچیان
مطبعه واداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نمرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Ան որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 227 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՅՈՒԼԻՍ 29/10 ՕԳՈՍՏ. — 12 ՐԷՊԻ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1315. — 29 ԹԷՄՄՈՒԶ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 227

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Գասթէմունիէ մեզ կ'գրեն Յյս. 19 թուով թէ տեղւոյն փոքրիկ հայ հասարակութիւնն ևս կ'փափաքի իր համեստ բաժինն ունենալ որբախնամ գործին մէջ։ Նախաձեռնութեամբ մի քանի երիտասարդներու որք գործով հոն կ'գտնուին, հանգանակութիւն մը բացուած և առաջին օրն իսկ 25 ոսկիի չափ հաւաքուած է։ Հանգանակութիւնը կ'շարունակուի, և ձեռնարկողներն յուսալից են որ նոր նպաստներ պիտի չպակսին այս մարդասիրական գործի։ Նամակագիրն, որ հանգանակիչներէն մէկն է, կ'յարէ թէ կ'փափաքին «օգուտ քաղել մեր փորձառութենէն ու տեղեկութիւններէն՝ դրամին գործածման լաւագոյն կերպին նկատմամբ։ Նուիրատուներուն մեծ մասին նպատակն է օգնել գաւառներու մէջ որբերու պատսպարման, այն պարզ համոզումով թէ գաւառներու մէջ ապրուստի պայմանք առ հասարակ դիւրին են, բայց շատերու ուշադրութենէն հեռի, գաւառներու խորն, անոնց պարտուպատշաճ խնամատածութիւնն ալ թէ՛ դրամի և թէ՛ մարդասիրական հոգածութեան գործ է։»

Ուստի, Նամակագիրը մեզմէ կ'խնդրէ որ «գաւառային կեդրոններու մէջ հաստատուած գլխաւոր Որբանոցներ, մանաւորապէս Վարագայ Վանուց և Կեսարիոյ Ս. Կրպտ.ի Որբանոցին որբերուն թուոյն և մատակարարութեան նկատմամբ մեր ստացած ստոյգ տեղեկութիւններն հաղորդենք իրենց, ըստ այնմ գործածելու համար իրենց հանգանակութեան արդիւնքը»։

Ի պատասխանի, կ'գովենք Գասթէմունիի բնիկ և գաղթական փոքրաթիւ ազգայիններն իրենց այս գովելի մտածման համար, մանաւանդ երբ յիշենք թէ շատ մը քաղաքներէ ու կեդրոններէ դեռ բնաւ ձայն մը չլսուեցաւ որբախնամ գործին դրամապէս նպաստելու։ Հաբեբաւոր որբեր մէկէն որդեգրել յօժարող բարեսէր հասարակութիւններուն անդամները գէթ մէկմէկ որբ իր տեղւոյն վրայ խնամելու թեթեւ ծախքն ստանձնէին, այսօր հայաբնակ վայրեր բացուած Որբանոցներուն մէջ շատ մը որբեր կ'ունենային՝ մեր հսկողութեան ներքեւ ամփոփուած, խնամուած, կրթուած։ Որդեգիր առնելու այն երբեմնի մեծահռչակ յօժարութիւնն ինչպէս կ'համեմատի որբի մը պահպանման ծախքին մասնակցելու այժմեան դժկամակութեան հետ։

Կասկած մը զոր մի քանի ամիս առաջ այստեղ արտայայտեցինք՝ արդեօք հաստատուա՞ծ պէտք է համարինք այս խորհրդածութեամբ։ Կ'ըսէինք այն ատեն թէ Ս. Պատրիարք Հայրն իրաւունք ունի պայման դնելու որ որդեգրողներն ստորագրութեամբ խոստանան իրենց որդեգրեալք տղաքը մեծցնել իրենց զաւկին պէս, հոգալով անոր ո՛չ միայն ապրուստն այլ և կրթութիւնն ու պատշաճօրէն զետեղումը մարդկային ընկերութեան մէջ. զի կրնայ կասկածուիլ թէ ոմանք ո՛չ թէ հոգեզաւակ ուզեն այլ մշակ, գործաւոր, տան սպասաւոր, որ ուրիշներէն տարբերի վարձ չպահանջելովը միայն։ Արդեօք անո՞ր համար չեն նպաստեր որբերուն իրենց բուն գաւառին մէջ պահպանման ծախքին, որովհետեւ այսպիսի անվարձ ծառայութիւն մը այլ եւս չէ կարելի ակնկալել անոնցմէ։ Մեզ առարկողներ եղան այն ատեն թէ «ի՞նչ վնաս ունի, թո՛ղ որբերն որդեգրուին, ազատին թշուառութեան, անօթութեան, անբարոյութեան փորձանքներէն, և թո՛ղ հայ տուներու մէջ իբրեւ սպասաւոր կամ սպասուհի ծառայեն, կամ Նիկոմիդիոյ գիւղերու հայ երկրագործին քով մշակութիւն ընեն, կամ մետաքսի շերամին հոգ տանին։ Սպասաւորութիւնը, մշակութիւնն, սպասուհիութիւնն անբնակա՞ն, հակամարդկայի՞ն վիճակ մ'է. Ուրեմն, մեր տուներուն, մեր գործատեղիններուն մէջ գործածուած այս Հայեր և Հայուհիներ աւելի՞ դժբախտ արարածներ են քան այն որբեր և որբուհիներ որ չէք ուզեր զաւակ մեւսներուն վիճակակից ընել։»—Մեր պատասխան այս էր թէ՝ ամէն բան կախում ունի որբին հետ վարուելու կերպէն, զայն որդեգրողին բարեկրթութենէն. թէ շատ որբեր կրնան գործածուիլ իբրեւ սպասաւոր, բայց ազգային իշխանութիւնն իսկ այս կերպ տուրեւառի մը միջնորդ չի կրնար ըլլալ. և թէ պէտք չկայ Պատրիարքարանն սպասաւորաց միջնորդութեան կամ խոհարարի աշկերտներու գործակալութեան վիճակին իջեցնելու, ցորչափ դիւրին միջոցը կայ, առանց խնդիր յարուցանելու, առանց երկար ձեւակերպութիւններու դիմելու, որբերն իրենց բնավայրին մէջ իսկ պատսպարելու և կրթելու։ Որբ մը պահելու համար տարին 5 կամ 6 ոսկին ա՞յնքան մեծ գումար մ'է որ —թո՛ղ հարուստները—շատ մը միջին կարգի ազգայիններ գո՛նէ մէկմէկ որբ ի բացակայութեան չկարենան որդեգրել։

Գալով թէ Գասթէմունիի մէջ հանգանակուած դրամն ինչպէս պէտք է գործածել, Կեսարիոյ Ս. Կրպտ.ի Վանուց Որբանոցին և Վարագայ Վանուց Որբանոցին նկատմամբ ի՛նչ տեղեկութիւն որ ունէինք՝ այս օրերս հրատարակեցինք, այն երկու պաշտօնական հիմնադրութեանց նոյն իսկ հեղինակներուն ու նախաձեռնարկներուն ստորագրութեան ու կնիքին ներքեւ։ Այն պաշտօնական հրատարակութիւններէն աւելի բան մը չենք գիտեր որ հոս գրենք։ Մեր կարծիքով, այն Որբանոցներուն հետ ուղղակի հաղորդակցութեան պէտք է մտնել երբ որոշ մտադրութիւն կայ ամէն տարի սաչափ ոսկի անոնց ղրկելու սաչափ որբի պահպանման համար։ Երբ այսպէս չեն ըներ, այլ մէկ անգամէն գումար մը կ'հանգանակեն յանուն որբերուն, աւելի աղէկ է այն գումարը ղրկել ուղղակի Ս. Պատրիարք Հօր, յանուն որբերու կեդրոնական Սնտուկին, զոր կ'աշխատի կազմել Ն. Ամենապատուութիւն, անոր մէջէն տեղային պէտքերու կարեւորութեան համեմատ ամսական նպաստներ կապելով հետզհետէ բացուող Որբանոցներուն։ Ս. Պատրիարք Հայրն և Որբոց Խնամակալութիւնն այնպէս կարգադրած են արդէն որ որբերուն անունովը գալիք գումարներ չխառնուին նոյն իսկ Պատրիարքարանի սնտուկին, և ո՛ և է պատճառով կամ պատճառանքով վարչական ընթացիկ պէտքերու չյատկանան։ Այս կերպով հաստատուած որբախնամ կեդրոնական սնտուկն արժանի է մեր ամէնուս վստահութեան՝ հոն յանձնելու համար մեր մէկ անգամէն ընելիք նպաստներն ազգային Որբանոցներուն։

ՀԱՅՆ ԱՒԵԼԻ ՊԻՏԻ ՍՂԻ՞

Եթէ հացագործներուն բերանը նայինք, այս տարի օխան 2—3 ղրշ.ի հաց պիտի ուտենք։ Անոնք արդէն վայրերան մարդիկ են, ու պարագայէն օգտուիլ շատ լաւ գիտեն, եթէ խօսող չըլլայ։ Ան էր միայն պակաս որ աղքատ ժողովուրդն, այնքան անտեսական տագնապներէ ետքն, օխան 2—3 ղրշ.ի հաց ուտէ։ Բայց առանց ալ չափազանցելու, կացութիւնն արդէն ծանր է արմտեաց հրապարակին վրայ։ Ուրիշ տարիներ երաշտութիւնն էր որ պատճառ կ'ըլլար սովի. այս տարի սովանման վիճակ մը կ'սպառնան անձրեւները։ Ռուսիա ողողումներուն պատճառաւ սովորականին չափ բերք պիտի չկրնայ արտադրել։ Ֆրանսա և ուրիշ երկիրներ, դարձեալ նոյն պատճառաւ, սովորականէն աւելի արմտիք պիտի հարկադրին գնել Ռուսիայէ։ Իրաւ է որ աշխարհի շտեմարանք երեք են, Ռուսիա, Մ. Նահանգներն և Հնդկաստան։ Բայց Եւրոպիոյ ամէնէն աւելի մօտ ըլլալուն շնորհիւ, Ռուսիոյ բերքն ամէնէն աւելի կարեւորութիւն ունէր, և Եւրոպիոյ մէկ ծայրէն միւսն հունձքերուն աւրուիլն արտասովոր խնդրանք մը կ'յուցնէ Մ. Նահանգաց և Հնդկաստանի բերքերուն համար։ Բայց չէ՞ մի որ Հնդկաստանի մէկ մեծ մասն այսօր հացի կ'կարօտի։ Հունձքերնին բոլորովին փճացած հնդիկ ժողովուրդք դուրսէն իրենց ղրկուած դրամով կ'գնեն կ'սպառեն Հնդկաստանի աւելի բարեբեր կողմերուն հունձքերը։ Հետեւապէս, միայն Մ. Նահանգներն են որ ուրիշ տարիներու պէս արմտիք արտածելու կարող պիտի ըլլան։ Նոր Աշխարհին երկրագործները պատուական շահ մը պիտի ընեն այս տարի բերքերուն սղելուն շնորհիւ։ Փոքր Ասիոյ բերքերէն մինչեւ մէկ ատենան միայն նպաստ կրնայ սպասուիլ Կ. Պոլսոյ հրապարակին համար։ Բայց ողողումներէն դժբախտաբար Փոքր Ասիոյ մերձակայ գաւառներն ևս զերծ չմնացին։ Այս տարուան մօտան ալ այս է.
—Համառօտ ջրհեղեղ մը։ Աստուած վերջը բարին ընէ. զի հացին սղելն աղքատին մանաւանդ անտանելի չարիք մ'է։

ԹԷՅՆ ԱՄՐԱՆ ԸՄՊԵԼԻ

«Ամառն ալ թէյ կ'խմուի՞ եղեր», կ'ըսէր մեզ անցեալ օր բարեկամ այցելու մը, մեր թէյ խմելը տեսնելով։ Հարցուցինք թէ ինչո՞ւ կ'հակառակի տաք եղանակին մէջ թէյի գործածման։—«Որովհետեւ թէյն արդէն տաք է»։—«Բայց միթէ ձեր խմած խահուէն կամ ուրիշի մը խմած չօքօլան տաք չե՞ն. միթէ ձեր կերած բոլոր կերակուրները տաք չե՞ն։ Թո՛ղ թէ ամառը թէյը պաղեցուցած խմողներ ալ կան, բայց ո՞վ կ'ըսէ թէ տաք եղանակին մէջ տաք բան մեր բերանը չենք դներ, կամ պէտք չէ դնենք։ Դեղերը պաղ կ'խմենք, բայց կ'տաքցնեն զմեզ։ Ոգելից ըմպելիքներն ամէն ոք պաղ կ'խմէ, բայց և այնպէս կ'տաքնան։ Խմուածին բնութենէն, ո՛չ թէ բարեխառնութեան աստիճանէն, կախում ունի ներքին ջերմութիւն գոյացնելը մեր ստամոքսին մէջ։ Արդ, թէյն իսկապէս զովացուցիչ է։ Հինգ տարու տղայ մը անգամ գիտէ թէ թէյ խմողը ջուր չի խմեր։ Ըսել է թէ ծարաւն յագեցնող հանգամանք ունի։ Ամառն ալ աւելի աղէկ ըմպելի մը չի կրնար գտնուիլ քան զայն որ ջուր չի խմցներ։ Լեմոնի, նարնջի, բալի, հաղարջի, ելակի և այլ ընտիր մրգերու օշարակներն ևս զովացուցիչ կամ ծարաւն յագեցնող են. բայց թէյն անոնց վրայ սա գերազանցութիւնն ունի որ ջիղերը թեթեւ գրգռիչ մ'է, և աշխատող մտքին ու մարմնին դիւրութիւն կ'ընծայէ յոգնութեան յաղթելու և նոր եռանդով աշխատելու։ Ամրան թմրեցուցիչ օդին դէմ մեզ նման մտքի աշխատաւորներուն պէտք եղածն ալ ճիշդ ա՛յդպիսի ըմպելի մ'է, թէեւ միւս անուշ ըմպելիներն աւելի կ'գգուեն մեր քիմքը։»

Իսկ թէ ոմանք ամառը մեծ քանակութեամբ պաղպաղակ կ'ուտեն և սառած օշարակ կ'խմեն զովանալու համար, չենք կարծեր որ գտնուի բժիշկ մը որ իրաւունք տայ անոնց ըրածին։ Այնքան պաղ նիւթեր մէկէն ստամոքսին մէջ ընդունելով, ի վերջոյ կ'վնասենք ստամոքսի ալ, աղիքներուն ալ, և եթէ ամառը շատեր կ'գանգատին ստամոքսի խանգարումէ և աղեաց տկարութենէ, բուն պատճառը գուցէ ուրիշ բան չէ բայց եթէ շատ սառն ըմպելիքի անխորհուրդ և չափազանց գործածումը։ Պաղպաղակ չափազանց ուտողներուն լուծողութեան և ախորժակի կորստեան մատնուիլն ամէնուս ծանօթ փորձառական իրողութիւն մ'է։ Թո՛ղ ներքին գործարանները վնասելու պատահականութիւնը, պաղպաղակներուն և սառած օշարակներուն պարգեւած զովութիւնը վայրկենական է։ Ծարաւը քիչ ետքը կարծես աւելի սաստիկ կ'վերսկսի։ Անգամ մը որ սկսանք, պէտք է շարունակենք, անուանական պաղեցուցիչները, զովացուցիչները պէտք է իրարու յաջորդեն ծարաւնիս յագեցնելու համար, մինչ համեստ, առողջարար, զովարար եւ զուարթացուցիչ թէյն, հասարակապէս ազնուական և էսնաֆական, ստամոքսին և աղիքներուն գէշ կատակներ չըներ. ընդհակառակն, ամառն փոշիներուն հետ ներս մտած զազան միկրոբները կ'չէզոքացնէ, չափաւոր բարեխառնութիւն մը կ'պահէ բովանդակ կազմաւորութեան վրայ, և անշուշտ ամենամեծ օգուտը կ'ընծայէ մեզ՝ ջուրի ահագին պաշար մը ամէն օր մեր ստամոքսին մէջ լեցնելու անպատեհութենէն գլխովին ազատելով զմեզ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԷՍ

ՊՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ՔԱՐԹԵՐ

Պուլկար Գրականութիւն

Լիւպէն Քարավէլոֆ գրեց բանաստեղծութիւններ. բայց պուլկար նորածիլ գրականութեան մէջ իր գլխաւոր գործն եղաւ ռուսական վէպեր թարգմանել, ու ժողովրդեան ճաշակը քիչ շատ ընտելացնել վիպականութեան։ Քարավէլոֆ գրէթէ առաջինն եղաւ որ ռուս գրականութիւնը ներմուծեց իր ազգակիցներուն մէջ, որոնք յետոյ այնքան մոլեգնաբար պիտի փարէին սլաւական այն հսկայ տարրին մտքի արտադրութեանց։ Սլավէյքով եկաւ աւելի ընդարձակ գործ մը տալ ազգային գրութեան։ Բաց ի այն հայրենաշունչ գեղեցիկ երգերէն զորս կ'բանահիւսէր ժողովրդեան զգացմանց թելադրութիւններուն համապատասխան, հրատարակած է նորավէպներ, ու գիւղական կեանքի պատկերներ մանաւանդ, որոնք իրենց գրական անարուեստ սեթեւեթին ու քիչ մը վայրենի ոճին հակառակ, ունին բոյր մը տեղական, որ մեծապէս կ'հրապուրէ ընթերցողը։

Պուլկար գրականութիւնն իր ծնելու և ոգեւորուելու այս ճգնորումներուն մէջն էր երբ վրայ հասաւ Իվան Վազոֆ, ազգային մեծագոյն գրագէտն, որ իր հեղինակութիւններովը կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է ազգային գրականութեան։ Բանաստեղծ ու արձակագի՛ր, իր գրուածներն համեմատ է եւրոպական արդի գրականութեան նրբութիւններն ու երանգներովը։ Նոր սերունդը կ'պաշտէ զինք, բոլորովին գերուած անոր բանաստեղծութիւններուն տաք շնչովն ու հոգեբանական վէպերուն հմայքովն։ Իշխանապետութեան կազմակերպութենէն առաջ իր գրուածներուն մէջ կարեւորագոյն տեղը կ'բռնէ քերթուածները, հատոր մը մանաւանդ ժողովրդին կեանքին իրապատկերներէն քաղուած, նկարագրել գիծերով երեւան բերելով անոր գոյութեան պայմանները։ Այս գործն մեծ ընդունելութիւն գտած է այնենն։ Պուլկարիոյ կազմութենէն յետոյ, Վազոֆ հրատարակած է ուրիշ հատոր մը՝ Նոր Երկիր՝ որ առաջինին պէս կ'կազմէ եւ կ'նկարագրէ, մատնուն հակապատկերներով, այն ինչ որ պուլկար ժողովուրդն երբ կ'գտնուէր այդ տնտեսական պայմանին տակ։ Իր գրքին մէջ սաստկապէս կ'ձաղկէ Սոֆիայի պուլկար իմացական դասակարգին կենցաղավարութեան պայմանները. Նորաստեղծ ծիծաղելի բարքերը կ'հարուածէ նուրբ հեգնութեամբ մը։ Իր ամէնէն ժողովրդային գրուածներէն մէկն է [illegible], թատերախաղ, պուլկարական կեանքէ քաղուած, որուն գլխաւոր գիւցազնուհին է պուլկարուհի մը զոր օտարներ կ'առեւանգեն։ Պուլկար նորահաստատ բեմն յաճախ կ'ներկայացնէ այս հովուական կեանքի սիրուն և յուզիչ պատկերը։ Աւելորդ չըլլայ թերեւս յիշել հոս թէ հայ դերասանապետ Պ. Ֆասուլեաճեան զայն ներկայացուցած է Սոֆիա, թրքերէն լեզուով։ Հեղինակն, որ ներկայ էր, առաջին անգամ ըլլալով սքանչացմամբ դիտեր է իր երկին անսովոր կենդանութիւնը զոր կ'ստանար հայ փորձառու դերասանապետին ձեռքին մէջ։ Կ'երեւայ թէ պուլկար թատրոնը պէտք եղած ճարտարութիւնը չէր ունեցած այդ ազգային թատերախաղին ներկայացման մէջ։ Հեղինակը ջերմ շնորհակալութիւն յայտներ է հայ դերասանին։ Իվան Վազոֆ ունի նաեւ երկրորդական հեղինակութիւններ եւ թարգմանութիւններ։

Իրմէ ետքը կուգայ Ալէքօ Քոնսթանթինով, որ անցեալները զոհ գնաց գձուձ ոճրի մը, Պուլկարիոյ մէջ ճամբորդութեան մը պահուն սպաննուելով անծանօթ չարագործներու կողմէ։ Քոնսթանթինով ամենէն աւելի սիրուած ու արգիւնաւոր հեղինակներէն մէկն եղաւ։ Ա՛յնքան մեծ համակրանք կ'վայելէ նոր սերունդին քով, որ իր եղերական սպանութեան առթիւ Սոֆիայի պուլկար ուսանողութիւնը ցոյցեր ըրաւ՝ սպանիչները գտնել տալու նպատակով։

Իր հեղինակութեանց շարքին մէջ աչքի կ'զարնէ նախ՝ Մինչ Չիքակօ և Դարձ, ուր կ'նկարագրէ, կենդանի ոճով ու վառ գոյներով, ուղեւորին տպաւորութիւնները Պուլկարիայէ մինչեւ Չիքակօ և ամերիկեան աշխարհահանդէսը։ Յետոյ ունի [illegible] Աղէօր, սքանչելի վէպ մը, Տոնքիշոթեան պատկերներով առլի։ Ասիկա Բըզանլըքցի հարուստ պուլկարի մը ճամբորդութիւնն է Եւրոպա, մինչեւ Բարիզ, ուր իր ունեցած տարօրինակապէս ապուշ ու արտակեդրոն ընթացքն յոյժ ծիծաղելի է։ Միխայլովսքի, նոր հեղինակներու կարգին մէջ իր մասնաւոր տեղն ունի իբրեւ [illegible] բանաստեղծ։ Իր գրուածներ, թէեւ բոլորովին նոր այնպիսի ժողովրդի մը համար որ բանաստեղծութիւնը կ'ըմբռնէ հովուերգութեան ու ազգային հոգեյունց երգերու ոգիին մէջ, մեծապէս կ'ճաշակուին հիմա։ Պուլկար գրական աշխարհին մէջ յիշատակութեան արժանի է նաեւ Թրնովայի մետրապոլիտ Տ. Քլէմէնդ։ Իր գլխաւոր գործն է [illegible], որ հայերէնի ալ թարգմանուած է։ Յետոյ ազգային հին կեանքէ թատերախաղ մը պատմական, [illegible], որ շատ մեծ յաջողութիւն գտած է ժողովրդեան կողմէ։ Միչէֆ հին ուսուցիչ մըն է, որ հիմա դրած է արդի պուլկարերէն նոր լեզուին, զոր ձեւած կաղապարած է քերականական բաւական որոշ և հաստատ կանոններու վրայ։ Ասիկա պատճառ մը եղած չէ սակայն որ այս լեզուն միշտ առիթ չտայ լեզուաքննական վիճաբանութեանց, որոնք միշտ կ'ձգտին աւելի կոկիկ, դիւրըմբռնելի ձեւ մը տալու պուլկարերէնի, որ տակաւին մեծապէս կարօտ է կանոնաւորուելու։ Այս բանը դեռ դիւրութեամբ չպիտի կրնայ իրագործուիլ, որովհետեւ գրական բարձր մարմին մը չկայ հեղինակաւոր կազմակերպութեամբ՝ վերջին ձեռքն անցընելու համար լեզուի մը վրայէ որ այնքան երկար դարեր մնացեր է անմշակ ու վայրի։

Վառնա. ԵՐՈՒՍԱՆԴ

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐՆ Յ'ԵՐԶՆԿԱ

Գաւառ. Ազգ. Վարչութեան գործերը.—Պոլիս ղրկուելիք որբերը.—Տարեկան արդիւնք վարժարանաց։

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԵՐԶՆԿԱ, 20 Յլս. 97

Քաղաքիս ազգ. վարժարանաց տարեկան ընդհ. հարցաքննութիւնները տեղի ունեցան անցեալ եօթնեակի մէջօցին։ Նախորդ տարւոյ մէջ վարժարաններն իրենց սովորական համարատուութիւնը կատարած չէին պարագաներէն ստիպուելով. հետեւաբար ներկայ հարցաքննութիւններն երկու տարուան արդիւնք ցոյց կուտային, որք ընդհանրապէս գոհացուցիչ էին. ինչ որ կ'հաստատէ թէ ուսուցիչները մեծ մասամբ թէեւ շատ յոռի կերպով կ'վարձատրուին, բայց իրենց պարտականութեան մէջ թերացած չեն։ Մեր ուշադրութեան առարկայ եղող թերութիւնք հետեւեալներն էին. ուրեք ուրեք անչափահաս և թերուս պաշտօնեաներու յանձնուած են դասեր թէ՛ տարրական նախակրթարանաց և թէ՛ բարձրագոյն նախակրթարանաց շրջաններու յատկացեալ. ընտրուած դասագիրքերէն մէկ քանին անյարմար են ուսանողաց. յաճախ, մանաւանդ տարրական նախակրթարանի շրջաններու վերաբերող ուսանողաց մէջ, պատմութեան ու կրօնի դասերը մեքենապէս ուսուցուած են. ուսանողք գրեթէ առհասարակ անախորժ կերպով մը կ'կարդան կամ կ'պատմեն. մերթ ուսուցիչք իրենց դասախօսած ինչ ինչ առարկաներուն տէրը չէին և աւելի ուսանելու քան ուսուցանելու պէտք ունէին, մինչ ուրիշ ճիւղերու մէջ անոնց յաջողակութիւնն ակներեւ էր։ Մեր Պատ. Հոգաբարձուներուն ու յարգելի պաշտօնակիցներուն դիւրագրգիռ անձնասիրութիւնը վիրաւորած չըլլալու համար, աւելցնենք թէ այս պակասութիւնները մէկ կամ երկու կրթական յարկերու միայն յատուկ չեն, այլ է՛ն բարեկարգ համարուած վարժարաններէն սկսեալ մինչեւ է՛ն անխնամ թողուած դպրոցներուն։ Բոլոր այս թերութիւնք, ինչպէս նաեւ անոնք որ մեր ուրիշ պաշտօնակիցներու և ուսումնասէր ունկնդիրներու ուշադրութիւնը գրաւեցին, յառաջ եկած են ո՛չ թէ ուսուցիչներու անհոգութենէն կամ անկարողութենէն, այլ վարժարանաց ապակեդրոնացեալ դրութենէն, յորում անոնցմէ իւրաքանչիւրն իր ուրոյն հոգաբարձութեան ու տեսչութեան հսկողութեամբ ինքնագլուխ եւ անպատասխանատու ուղղութեան մէջ կ'ընթանայ։

Ամավերջի հարցաքննութեանց յաջորդեց կիսամեայ արձակուրդ մը մի քանի վարժարանաց համար, մինչդեռ ուրիշ մի քանիներ քննութեանց հետեւեալ օրը բացին կամ բանալ ստիպուեցան իրենց դռներն ուսանողաց առջեւ և դասախօսութիւններն սկսան։ Արձակուրդ ընելու ամենապարզ խնդրոյն մէջ իսկ մեր ներկայ հոգաբարձութիւնները չկրցան համակամ գործել։ Միթէ այս ալ վարժարանաց բաժանեալ վիճակէն առաջ եկած չէ՞։ Մեր մէջ դրամն և գործողը չեն որ կ'պակսին. եթէ շատը չունինք, գէթ սակաւէն զրկուած չենք. բայց մեր տկար ու նիհար ոյժերը միացնելու և համերաշխ գործելու կերպը չենք գիտեր. այս իսկ պատճառաւ կ'տառապին մեր կրթական յարկերը զանազան վէրքերով՝ ի վնաս յաւէտ զրկեալ ու անմեղ երկսեռ մանուկներու։

Խառն ժողովն իր ընտրութեան օրէն սկսեալ ձեռնարկած է քաղաքին չորս եկեղեցիներու և բոլոր ազգ. վարժարանաց միութեան բաղձացեալ ու կենսական գործին, զոր յաջողցնելու համար յամր՝ բայց անդադար կ'աշխատի ու առջեւ եկած այլեւայլ խոչնդոտներն հարթելու կ'ջանայ։ Եկեղեցիներն ու վարժարանները միացնելու համար Գաւառ. Վարչութեան հաստատամիտ ջանքերն ու յարատեւ գործունէութիւնն արդիւնք են լոկ բարի կամեցողութեան և նպատակ ունին ոչ թէ այս կամ այն վարժարանին ապագան փլցնել, այս կամ այն պաշտօնէին նիւթականն ապահովցնել, ինչպէս կ'կարծեն ոմանք յոռետեսք, այլ ամբողջ քաղաքին կրթական գործն հաստատուն ու ապահով հիմերու վրայ դնել ու արդիւնաւորել, ինչպէս նաեւ ազգային եկեղեցական ու կրթական մեծագոյն բարեկարգութեանց դուռ բանալ։ Քաղաքիս Հայ հասարակութիւնը մեծագոյն մասամբ և ի մասնաւորի անոր ներկայացուցիչներն համարուող արդի Թաղ. Խորհուրդներն և Թաղերու պատուաւոր ազգայիններն իրենց հաւանութիւնը տուած, միութեան գործն սկզբունքով ընդունած են և խառն Թաղ. Խորհուրդ ընտրելու համար, Վարչութեան

հրաւէրին համեմատ, մէն մի թաղ իր ընտրելիներու ցուցակը հաղորդած է։ Խառն Ժողովը Թաղերու այս ցուցակները միացնելով, 39 անձերու ընդհանուր ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստած և ի տես դրած է եկեղեցիներու դռները։ Վաղուան կիրակի օրը, 20 յուլիս, ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ, որու մասին հարկ եղած հրահանգները տրուած ու կարգադրութիւնները կատարուած են։ Երզնկա առաջին անգամ ըլլալով պիտի կատարէ այս ընտրութիւնն, որու յաջող արդիւնքէն կախեալ է միութեան եւ բարեխառնութիւնը։ Երզնկացին հանդերձեալ է քուէ տալ վաղիւ 13 ազգայիններու, չորս տարուան համար իր կրթարաններուն ու եկեղեցիներուն ծանրագոյն հոգն եւ դժուարակնճիռ գործն անոնց յանձնելու համար։ Իցի՜ւ թէ ամէն ընտրող իր քուէն գրելու ատեն գերծ ըլլայ անձնական ամէն տեսակ նկատումներէ և նախապաշարումէ և դպրոցներու և եկեղեցիներու բարեկարգութեան խնդիրը միայն ունենայ կէտ նպատակի։ Եթէ առաջադրեալ ընտրութիւնը կատարուի առանց ո և իցէ անտեղութեան ու բաղձացեալ արդիւնքն առաջ գայ, միութեան յաւէտ ըղձալի գործն իր յաջողութեան շրջանակին մէջ մտած և այնու Երզնկացին ծափահարութեան ու ներբողներու արժանի գործ մը կատարած պիտի ըլլայ։ Կրթութեան բարեկամ ամէն սրտեր յաջողութիւն կը ցանկան ջերմագին։ Այս ամենակարեւոր գործին ստանալիք զանազան երեւոյթները պարբերաբար պիտի տեղեկագրեմ Բիւզանդիոնի ընթերցողներուն։

Խառն Ժողովը Պոլիս ղրկուելիք որբերը, թւով 17ի չափ, մի քանի շաբաթէ ի վեր պատրաստած է։ Անձնագրեր ու անցագրեր ձեռք բերուելու համար Առաջն. Փոխանորդ Հայրը տեղական կառավարութեան մօտ դիմում ըրած և խոստում ստացած է։ Ցուսալի է որ ընդհուպ հարկ եղած թղթերը ձեռք կ'բերուին և որբերը ճամբայ կ'հանուին։ Ցաջորդիւ կ'տեղեկագրեմ թէ ասոնցմէ որո՛նք գիւղերէն եւ որո՛նք քաղաքէն են եւ ի՛նչ հանգամանքի տէր։ Ցատկապէս ընտրուած Ցանձնաժողովի մը ձեռքով որբերու ճանապարհածախսն ալ հանգանակուած է բարեսէր հասարակութեան մէջ։ Սակայն եթէ այս 17 որբերը Պոլիս փոխադրուին ու տեղաւորուին, մեր պէտքերն այս մասին լրացուած կ'ըլլա՞ն արդեօք։ Մեր գաւառը միայն ունի իր մէջ այս թիւին տասնապատիկն որբեր, որոնք անտէրունջ ու թշուառ կ'խամրին ֆիզիքապէս ու բարոյապէս։ Խառն Ժողովը ջանացած է այս անգամ որբերը պատրաստել Պատրիարքական հրահանգաց համաձայն եւ յաջողած է ընտրել անհայր, անմայր, անկելուած, անպաշտպան ու մաքինով անարատ մանկիկներ։ Եթէ ընտրութեան ու խնդրանքի շրջանակը մի քիչ ընդլայնենք, մատուցումն որքա՛ն առատ պիտի ըլլայ։ Մեր գաւառին շրջակաները կան մի քանի ուրիշ գաւառակներ կամ թեմեր որոնք տարիներէ ի վեր անխնամ և Պատրիարքարանի աչքէն անտես մնացեր են. միթէ այն կողմերն որբեր չկա՞ն։ Այս թեմերն են Կամախ, Գուրուչայ (Արմտաններ), Չլէճանիս (Րէֆահիյէ, Մէլիք-Շէրիֆ), Դերջան, ընդարձակ ու բազմահայ գաւառ, և Գուզիչան (Բոլամր), որոնցմէ Կամախ եւ Դերջան եթէ ցարդ կեղր. Վարչութեան խնամքին և ուշադրութեան առարկայ եղած չեն, գէթ Առաջնորդութեանց վերակացութեան վերաբերեալ հռչակաւոր տեղեկագրին մէջ յիշուելու բախտաւորութիւն ունեցած են։ Այս խնամազուրկ թեմերուն ժողովուրդին բարոյական ու նիւթական կացութեան մասին յառաջիկային ունինք գրելիք։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ այս օր ալ տեղի կ'ունենայ ի Թոփհանէ։

—Լ. Հէրըլտ կ'ըսէ թէ հաշտութեան բանակցութիւնք շատ յառաջած են և հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանք այս շաբթու պիտի ստորագրուին։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ Եորկիոս Թագաւորը նախամեծար պիտի համարի հրաժարիլ քան թէ համակերպիլ ելմտական քոնդրոլի մը զոր կ'նկատէ հարուած մը վեհապետին առանձնաշնորհումներուն և Ցունաստանի անկախութեան։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ քոնդրոլի խնդիրը բոլորովին Գերմանիոյ ուզածին պէս պիտի չկարգադրուի։ Հելլէն արժէտեարք հաւանօրէն տեսակ մը իրաւունք պիտի ունենան հսկելու հանրային պարտուց յատկացեալ եկամուտներու արդիւնքին վրայ։

—Գերման թերթ մը կ'իմանայ թէ Եորկիոս Թագաւոր յայտարարեր է որ չի ցաւիր պատերազմին սկսած ըլլալուն համար, ինչ որ ալ ըլլան հետեւանքները։

—Գահաժառանգ իշխանը Թերմոփիլ պիտի մնայ մինչեւ հաշտութեան կնքման թուականը։ Ցետոյ տարի մը արտասահման պիտի ուղեւորի, առանց անցնելու Աթէնքէ, ուր միշտ հանրային բուռն զայրոյթ մը կ'տիրէ իրեն դէմ։ Հաշտութեան կնքումէն յետոյ պատերազմական նախարարը զինուորական ատեան մը պիտի կազմէ հարեւր չափ սպաներ դատելու։

ՀՌՈՄԷ կ'հեռագրեն առ Տէյլի Նիւզ թէ խորհուրդ կայ ամբողջ Իտալիոյ մէջ յանձնաժողովներու միջոցաւ հանգանակութեանց ձեռնարկելով՝ օգնել Ցունաստանի, որպէս զի առանց ելմտական քոնդրոլի մը ենթարկուելու կարենայ հատուցանել պատերազմական տուգանքը։

ԱՆԳԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ Մր. Բըրզըն յայտարարեր է որ Կրետէ գտնուող 1500 անգլ. զօրքերէ և լեռնային հրետանիէն զատ, Մալդայէ 8 սպայ և 400 զինուոր (ինչպէս արդէն ծանուցինք) Կրետէ կ'ուղեւորին, որով նոյն կղզին գտնուող անգլ. զօրաց թիւը պիտի ըլլայ 1910։ Միւս տէրութեանց զինուորներուն ընդհ. թիւն է 3800։

ՆՈՐԿԻՈՍ Թագաւորին հրաժարման և Ցունաստանի յեղափոխութեան զըրոյցներուն Վիեննական մամուլը մեծ կարեւորութիւն չի տար, ըսելով թէ ասանկ խօսքեր յառաջագոյն լսուեցան, և թէ Եւրոպա հելլենական սպառնալիքներու տակ իր որոշումներէն ետ պիտի չկենայ։ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ. «Ոչ մէկ Տէրութիւն կրնայ բռնադատել զՑունաստան որ Քոնդրոլի համակերպի։ Բայց եթէ Ցունաստան Քոնդրոլ չընդունի, դրամ չի կրնար ճարել, և քանի որ Ցունաստան չկարենայ տուգանքը վճարել, Տէրութիւնք ի՞նչ կրնան ընել Թուրքիոյ, որ իր բանակաւ բռնած է ամբողջ Թեսալիան։»

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ մէջ անցեալ Գչ. գիներուն անկումն այն լուրերուն պատճառաւ էր թէ Հաշտութեան բանակցութիւնք նոր դժուարութեանց բախեր են։ —Բայց երէկուընէ ի վեր լուրերն աւելի նպաստաւոր են այս մասին։

ՀԵԼԼԷՆ ՄԱՄՈՒԼԸ կ'գրէ թէ Ցունաստանի կառավարութիւնը չի կրնար ինքնին Քոնդրոլն ընդունիլ։ Պէտք է Ազգային արտասովոր Ժողով մը գումարել յատկապէս այս նպատակաւ։— Այս առաջարկն եթէ ընդունի, Ցունաստան տուգանք վճարած պիտի ըլլայ ո՛չ միայն Թուրքիոյ, այլ և իր հին աւելիքաւորներուն, որք օգուտ կ'քաղեն Ցունաստանի պարտութենէն։ — Հելլէն ժողովուրդը կ'աղաչէ Եւրոպիոյ որ իր ազդեցութիւնը բանեցնէ «գերմանական — հելլենական նոր դաշնագիրը» չափաւորելու համար, ինչպէս չափաւորեց «Թուրքեւհելլենական դաշնագիրը։»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ուրիշ գունդ մը (ալայ) հրաման ստացեր է Մալդայէ Կրետէ երթալու։ —Ապստամբապետները շըղթայ մը հաստատեր են՝ թող չտալու համար որ քրիստոնեայք քաղաք մըտնեն բերք ծախելու։ Այս տնօրէնութիւն դժգոհութիւն պիտի պատճառէ թէ՝ ծովակալներուն և թէ Ճէվատ փաշային, որ հոգ կ'տանի կղզիին ներսերուն հետ հաղորդակցութիւնները վերահաստատելու, և արդէն Իսլամք վերսկսեր էին առուտուր ընել Քրիստոնեաներէն։ —Ապստամբներուն Արխանէսի շուրջն հաւաքուելուն վրայ, օսմ. բոլոր զօրքերը քաղաքներէն դուրս յառաջապահ գիծերը ղրկուեր են։ —Անգլ. զօրաց մէջ թանչքը կ'շարունակէ մահացու կերպով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Լ. Սալզպըրիի Լորտերու Ժողովին մէջ ըրած դիտողութիւնք Քոնդրոլի գերման առաջարկին վրայ (զորս երէկ ի մէջ բերինք մեր Քաղաք. յօդուածին մէջ,) խստիւ կ'քննադատուին գերման մամլոյն մէջ, որ կ'ըսէ թէ Հաշտութեան բանակցութիւններուն յապաղիլը Գերմանիոյ չի կրնար վերագրուիլ, այլ Անգլիոյ, որ հակառակեցաւ Քոնդրոլի առաջարկին։ Եորկիոս Թագաւորին գահէն հրաժարման սպառնալիքն ալ այս առաջարկն ի գերեւ հանելու միջոց մը կ'նկատեն։

ԱԿՐԱՍԱ համախմբուած 28,000 Թեսալիացի գաղթականաց համար հելլէն կառավարութիւնն իմացուցեր է դեսպաններուն թէ անոնք շատ թշուառ վիճակի մէջ են, և կառավարութիւնն ա՛լ անկարող է զանոնք ապրեցնելու։ Անօթի մնալու դատապարտուած այս թշուառներուն մէջ եթէ անկարգութիւն մը ծագի, հելլէն կառավարական պաշտօնեայք պատասխանատու միայ չեն ուզեր։

ՄԱՐԳԱՐԷ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՄԸ.—1883ին Աթէնքի մէջ ծանօթ բանաստեղծ մը, Մ. Սինատինոս, երկասիրութեան մը մէջ, որուն խորագիրն է «Թուրքերն յԱթէնս», գուշակած էր ինչ որ Կրետէի խնդրին ծագումէն ցայսօր պատահած է Ցունաստանի մէջ, պատերազմ, օսմ. բանակին յաղթութիւնն եւայլն։ Մ. Սինատինոս խստիւ քննադատելով Ցունաստանի այն ատենուան քաղաքականութիւնը, կուսակցութիւններն եւայլն, ողբացած է Ցունաստանի դիւուն գալիք դժբախտութեանց վրայ։ Գուշակած էր հելլէն քաղաքացիները գովելով ենթասպաներն։ Շահեկան է յիշել թէ լրագրական թղթակիցք ամենքն ալ պատերազմի պաշտօն հելլէն հրամատարաց և սպայից անձնեռնի խալները պատմելով, միւս կողմէ գովեցին ենթասպայից քաջութիւնն։ Հելլէն բանաստեղծը սակայն այնչափ մութ գոյներով չէ պատեր իր գուշակութիւններն։ Աթէնքի մէջ 1884ին Աստուածաբանութեան ուսուցիչ մը յայտնութեան գիրքը բացատրելով՝ գուշակեր է թէ 1897ին Թուրքեւհելլենական պատերազմ պիտի ծագի։

—Կրետէի մէջ Սիլիկալոտ անուն գիւղացի մը՝ 50 տարեկան՝ որ բաւական ուղեւորութիւններ կատարած է, անցեալ տարի գուշակած էր Կրետէի ապստամբութիւնը, Թուրքեւհելլենական պատերազմը, օսմ. բանակին յաղթութիւնն, ըսելով որ օսմ. զինուորք մինչեւ Աթէնքի դուռները պիտի հասնին եւայլն։

ՌԻՒԴԻԷՐ կ'իմանայ թէ Ցունաստան՝ ելմտական միջազգային քոնդրոլի մը չենթարկուելու համար, շըրջաբերական ուղղելով Տէրութեանց, առաջարկեր է յանձնաժողով մը կազմել որոյ անդամք ընտրուին սեղանաւորական զանազան տուներու միջոցաւ։ Ցանձնաժողովին պաշտօնը պիտի ըլլայ պահպանել արժէտեարց շահերը։

ՆՈՐԿԻՈՍ Թագաւորն անցեալ շաբթու երկար տեսակցութիւն մը ունեցեր է Աթէնքի ռուս դեսպանին հետ։

ՀԵԼԼԷՆ ԳԵՐԻՆԵՐԸ պատոյտներ կը կատարեն Հայտար-Փաշայի և Գատըգիւղի կողմերն։ Անոնց կ'ընկերանան օսմ. սպայ մը և երկու յիսնապետ։ Առջի օրն ալ Մոտա ու Մէօհիւրտար գացին։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ. — Բարիզէ կը հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Մալիմադ, օսմ. նաւաթամինը դէպ ի Կրետէ ճամբայ ելեր է։

ԿՐԵՏԷԻ գլխաւոր գաւառաց պատուիրակները գրութիւն մը ղրկելով ծովակալաց, ծանուցեր են թէ պատրաստ են ընդունելու բացարձակ կազմակերպութիւնը։

ՄԱԼԴԱՅԷ ղրկուած անգլ. 400 զինուորք Հանեա ժամանեցին և անկից Գանտիա ղրկուեցան։

ՍԵՐՊ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ. — Երեկ Թուրք լրագրերէ առնլով ծանուցինք թէ Թուրքսերպ սահմանագլխոյն վըրայ պատահած դէպքերու պատճառաւ սերպ զինուորք և գիւղացիք։ Այս առթիւ Մալիմադ սա տեղեկութիւնները կուտայ.— «Հաստատուած է թէ սերպերն սահմանագլխին մօտ օսմ. հողին վրայ գտնուած ջրհորէն ջուր առնլու և ուրիշ պատրուակներով սահմանագլուխն անցեր և մինչեւ իսկ զէնք ալ գործածեր են։ Նոյնպէս զընդակներ հեռաւորութեամբ սերպք յարձակեր են օսմ. պահականոցներուն վրայ։ Սերպ պատուիրակն, որ պաշտօն ունէր քննութեանց մասնակցելու, հաստատելով որ յանցանքը սերպերունն է, օսմ. պատուիրակին հետ ստորագրեր է տեղեկագիրը։ Սոյնդուած է որ Սերպերը քիչ ժամանակի մը մէջ, երկու հարիւր յիսուն անգամ սահմանագլուխն անցած և գողութիւն ալ ըրած են։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ տէրութիւնք Կրետէ ղրկուած նաւատորմերու եւ զինուորաց համար մինչեւ հիմա վաթսուն միլիոն ֆր. ծախք ըրած են։

ՆԱՅԷ ՖՐԱՅԷ ԲՐԷՍԷ կ'ծանուցանէ թէ կայս. կառավարութիւնը զօրք եւ ռազմամթերք կ'ղրկէ Միդրովիճա (Քոսովայի նահանգին մէջ)։

ԿՐԵՏԷԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ միջազգային նաւատորմին հրամատարք ազատ արձակեր են հելլէն հարերաբուտ Բարաքաս, որ վերջին օրերս ձերբակալուած էր, պատուիրելով անոր որ այլ եւս ոտք չկոխէ Կրետէի հող։

Մ. ՏԷԼԻԵԱՆԻ տեսակցութեան մը միջոցին յոյս յայտներ է թէ պատերազմական տուգանաց գումարը կարելի է ներքին փոխառութեամբ մը հայթայթել։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ շոգենաւն երէկ Օտեսայէն 19 երիվար բերաւ մայրաքաղաք ի հաշիւ օսմ. կառավարութեան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ. — Կիրակի օրը Զարին կողմէ ի պատիւ Վիլհէլմ կայսեր ու կայսրուհւոյն տրըուած սեղանին ներկայ գտնուեցան Գերմանիոյ վարչապետ իշխան Հօէնլոէ ու արտաքին գործոց նախարար Մ. Պիւլով, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Մուրավիէվ և ելմտական նախարար Մ. Վիդէ։ Ի պատասխանի Զարին բաժակաճառին, զոր երէկ ծանուցինք վերջին հեռագրերու բաժնին մէջ, Վիլհէլմ կայսր շնորհակալ եղաւ իրեն եղած սիրալիր ու մեծարանաց ընդունելութեանց եւ իր ռուս ծովակալ անուանման համար որ պատիւ մ'է թէ՛ իրեն և թէ՛ Գերմանիոյ նաւատորմին։ Վիլհէլմ կայսր յայտնեց տեսած նոր ապացոյց մը պահպանելու երկուց տէրութեանց աւանդական յարաբերութիւնները։ Կրկնեց իր խոստումն որ է բոլոր զօրութեամբն աջակցիլ Զարին՝ ժողովրդոց խաղաղութիւնը պահպանելու հաստատ որոշման մէջ և ամենայն զօրութեամբ օգնել Զարին՝ ընդդէմ անոնց որք, ո՛վ ալ ըլլան, փորձեն խանգարել կամ խըղել այս խաղաղութիւնը։ Զարն իր գաւաթը բաղխեց գերման վարչապետին, արտաքին գործոց նախարարին և գերման դեսպանին գաւաթներուն։ Վիլհէլմ կայսրն ալ նոյնն ըրաւ Մուրավիէվ կոմսին և պատերազմական նախարար զոր. Վանովսքիի հետ։ Ասոնք կ'կրէին Սեւ Արծիւ պատուանշանը զոր Գերմանիոյ կայսրն շնորհած էր ճաշէն առաջ։

—Բեզերսպուրկի բոլոր լրագիրք համակրալից կերպով կ'խօսին Վիլհէլմ կայսեր այցելութեան վրայ և կ'ըսեն թէ Եւրոպայի խաղաղութեան համար նոր երաշխաւորութիւն մ'է։

ՌՈՒՍՃՈՒՔԻ արկածին վրայ սա նոր տեղեկութիւնք կ'հաղորդուին.— Մթերանոցին մէջ ոչ թէ հրթիռներ, այլ փամփուշտներ կային զոր պուլկար կառավարութիւնը նոր գնած էր։ 22 գործաւոր անմիջապէս մեռան և 62 ծանրապէս վիրաւորուեցան, որոցմէ 23ը նոյն իրիկունը մեռան։ Ուրիշ հեռագիր մը մեռելոց ու վիրաւորելոց թիւն երկու հարիւրի կ'բարձրացնէ։ Մթերանոցին շրջակայքը գտնուած տուներ այնչափ ցնցուեր են որ փլչելու վտանգ կ'սպառնան։ Քննութիւն կը կատարուի այս արկածին պատճառն երեւան հանելու. կ'ըսուի թէ փամփուշտի մը պայթելէն առաջ եկած է։

—Այս մթերանոցին մէջ հարիւրաւոր հայ և պուլկար գործաւորք կ'աշխատէին։ Արկածի պահուն Հայերէն ալ մեծ մաս մը մեռած կամ վիրաւորուած է։ Անմիջական միջոցներ ձեռք առնուեր են վիրաւորելոց օգնելու համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐՄՏԻՔ. — Բեզերսպուրկէ կ'հեռագրեն թէ ռուս կառավարութիւնն այս տարուան հունձքերու գէշութեան պատճառաւ արմտեաց արտածութիւնը պիտի արգիլէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԲԱՆԱԿԸ. — Սոֆիայէ կ'գրեն թէ Պուլկարիոյ բանակին մեծ ռազմափորձերն այս տարի տեղի պիտի չունենան։ Կառավարական շրջանակաց մէջ ասոր պատճառ կ'համարին խնայողական կարգադրութիւններ, որովհետեւ գանձը շատ բեռնաւորուած է ողողումներէ վնասելոց օգնելով։

ՄԱՏՐԻՏԻ արուարձանաց մէջ բարեկարգութիւնը տակաւին վերահաստատուած չէ. չփոթութիւնք մտաւոր կ'երեւին։ Ոստիկան-զինուորաց թիւն աւելցաւ։ Ծխախոտի գործաւորք ալ կ'երեւի թէ պիտի օգնեն դժգոհներուն։ Մատրիտի քաղաքապետը խորհրդակցեցաւ կառավարչին և վաճառականաց հետ՝ ներքին տուրքի խնդրոյն վրայ։ Քաղաքապետն որոշեց վերջ տալ երկար ատենէ ի վեր արուարձանաց ներքին տուրքերու մասին գործուած անբացատրելի զեղծումներուն։

ՕՐԼԷԱՆԻ Հանրի իշխանն՝ Ալպէրդոնէ զօրավարին հետ մենամարտելու համար իրեն վկայ կարգեր է Լէոնտիէվ կոմսն և իր ուղեւորութեան ընկերներէն Մ. Մուրիշոն։

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Բոլրդիշէ Քոռէսբոնտէնց կ'իմանայ թէ անգլ. կառավարութեան նախաձեռնութեամբ, եւրոպական զանազան դահլիճներու միջեւ կարծեաց փոխանակութիւնք կ'կատարուին ի մասին խառն դատարանաց Եգիպտոսի։ Ֆրանսա մէկ քանի փոփոխութիւններ կ'առաջարկէ այս հաստատութեանց համար, սակայն այս փոփոխութիւնք Պերլինի դաշնագիրն ստորագրող տէրութեանց հաւանութեամբը միայն պիտի կրնան կատարուիլ։

ՍԻԱՄԻ Թագաւորն անցեալ Գչ., ընդունեց զԼ. Սալզպըրի որուն հետ երկարօրէն տեսակցեցաւ. յետոյ ներկայ գտնուեցաւ Լորտերու և Երեսփ. Ժողովոց նիստերուն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ.— Նիւ-Եորք Հէրըլտ կ'ծանուցանէ թէ գրեթէ բոլոր օտար տէրութիւնք, ի մէջ այլոց Անգլիա, Գերմանիա, Աւստրիա, Իտալիա, Թուրքիա, Պելժիա, Դանիա, Չին եւ Ճաբոն բողոքեր են մաքսային նոր սակացոյցին ծայրայեղութեան դէմ։ Մէկ քանին մինչեւ իսկ սպառնացեր են փոխադարձաբար նոյնն ընելու։

—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը 6000 տոլար վճարեց իտալեան կառավարութեան՝ իբրեւ հատուցում այն երեք իտալացիներու համար որք Հանվիլի մէջ Լինչի օրինաց ենթարկուելով սպաննուած էին անցեալ տարի։

ՊՈՐԹՈՒԳԱԼ.— Պաշտօնական ակումբներու մէջ կ'յայտարարեն թէ Պորթուգալի կացութեան վրայ Մատրիտի մէջ հրատարակեալ տեղեկութիւնք չափազանցուած են։ Կառավարութիւնն զգուշական միջոցներ ձեռք առած է, բայց բարեկարգութիւնը բնաւ չէ խանգարուած և այնպէս ըլլալու ալ երեւոյթ մը չունի։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ գահաժառանգը դարմանող Տքթ. Քլէմիից անցեալ շաբթու յանկարծամահ եղաւ ի Սինաիա։ Այս անակնկալ մահ բուռն տպաւորութիւն յառաջ բերաւ արքայական ընտանիքին մէջ։

ՀԱՒԱՅ.— Նիւ-Եորքի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Մ. Նահանգաց Ծերակոյտի անդամ Մր. Մորկան սեպտ.ի սկիզբներն Հաւայի պիտի երթայ այս կղզեխումբին կացութեան վրայ քննութիւն մը կատարելու։ Նիւ-Եորք դառնալուն ընդարձակ տեղեկագիր մը պիտի տայ Ծերակոյտին արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին որուն գլխաւոր անդամներէ մին է։ Մր. Մորկանի պիտի ընկերանայ ուրիշ ծերակուտական մը որ իր կողմէ պատ քննութիւն մը պիտի կատարէ։ Հոնոլուլուէ լուր առնուած է թէ Հավաիի ասիացի գործաւորք ապստամբելու դիտումներ ունին։ Ոստիկանութիւնը գէշ վարմունքներ ունեցեր է անգլիացի և ճաբոնցի նաւազներու հետ։

ՁՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ԼԵՐԱՆՑ ՎՐԱՅ. — Տարւոյս այս եղանակին մէջ բազմաթիւ զբօսաշրջիկներ Զուիցերիոյ ձիւնապատ ամենաբարձր լերանց դժուարին և վտանգաւոր վերելքը կ'կատարեն և շատ անգամ անխոհեմութենէ առաջ եկած ցաւալի արկածներ կ'պատահին։ Այս տարի ամէնէն աւելի կը խօսուի Շաէքռոն լերան վրայ որ 4,080 մեթր բարձրութիւն ունի։ Վերջերս նոր արկած մը պատահեցաւ հոն. արկածէն աւելի զոհերուն՝ Զուիցերիացի Մ. Պրունի և Սիլիկի ողջ մնալը զարմանալի է։ Ասոնք առանց առաջնորդի և մասնաւորաբար դժուար պարագայից մէջ հասան լերան գագաթը։ Սէլիկ իր ընկերոջ պէս թէեւ վերելքի մասին կատարելապէս փորձառու էր և առաջնորդի վկայական ալ ունէր, սակայն վար իջնալու ատեն կորսնցուց իր ալպեան գաւազանն որուն ծայրը սուր երկաթ մը կայ։ Այդ պատճառաւ չկրցաւ դէմ դնել ձիւնի խաւի մը որ կ'շարժէր։ Սահեցաւ ցից զառիվայրի մը վրայ՝ իր հետ տանելով ընկերն որ չուանով մը իրեն կապուած էր։ Պըրուն, որ ոտքի վրայ մնացած էր, իր գաւազանով յուսահատօրէն կ'ջանար արգիլել սահումն, որ երթալով կ'արագանար և կ'սպառնար երկուքն ալ գահավիժել լերան ստորոտը գըտնուած ահագին անդունդի մը մէջ։ Սիլիկ հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով չուանն ոտքերուն փաթթուեցաւ և Պրուն ալ գետինն ինկաւ։ Երկու մարմիններն իրարու կապուած ուժգին սոսումներով ահագին անդունդին կ'մօտենային։ Պրուն ժայռի մը կառչելով ինքզինքը կորսնցուց։ Սիլիկ ընդհակառակն իր ամբողջ գիտակցութեամբ կ'տեսնէր թէ հինգ հարիւր մեթր բարձրութենէ մը վար պիտի գահավիժէր։ Ծունկերն ու ոտքերը կ'կտրտէին չուանին յարաձուն սաստիկ զալարումներէն։ Վերջին վայրկեանին ահագին սոսումով մը անդունդին վրայէն անցան. միջտ Պրունի կապուած՝ ինկաւ ձիւնակոյտի մը մէջ. հոն կրցաւ չուանը կտրել և մօտենալ իր ընկերոջ որուն գլխին վրայ բացուած երկու վէրքէ արիւն կ'հոսէր։ Երկու ժամ աշխատելէ խելքը գլուխը բերելու։ Հետեւեալ առտուն անգլիացի զբօսաշրջիկ մը գտաւ երկու վիրաւորները զորս պանդոկ փոխադրել տուաւ։ Պրուն ու Սիլիկ այժմ ապաքինման ճամբու մէջ են։

ՊԱՐՍԻՑ վախճանեալ Նասրէտտին Շահին բժիշկը Տքթ. Թոլոզան մեռաւ յուլիս 18/30ին ի Թէհրան։ 1865էն ի վեր կ'վարէր այդ պաշտօն։ Ծնած էր 1820ին Մօրիս կղզւոյն մէջ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ. — Գերման Բրօֆ. Նէօմայեր արշաւանք մը կը պատրաստէ դէպ ի Հարաւային Բեւեռ։ Նպատակն է խուզարկութիւններ կատարել Հարաւային Ովկիանոսի այն մասին մէջ որ կ'գտնուի Քէրկէլէն կղզւոյն հարաւային կողմը։ Ցարդ անծանօթ ծովեզերաց մէկ կէտին վրայ կայան մը պիտի հաստատուի, ուր մէկ քանի գիտուններ երկու ձմեռ պիտի մնան։ Երկու նաւով պիտի ճամբորդեն, որոց մին պիտի յատկանայ արտաքին աշխարհին հետ հաղորդակցութիւնները պահելու, մինչ միւսն աշխարհագրական գիտերու պիտի աշխատի։ Ծախքը 1,200,000 փր. հաշուուած է։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ արեւելեան կողմը սաստիկ տաք կ'ընէ. ջերմաչափը շուքի մէջ 38—39^0 ցոյց կուտայ։ Ջերմութեան սաստկութենէն մեռնողներ կ'ըլլան։ Նիւ Եորքի մէջ ալ թէեւ տաքը շատ է, բայց մահ չի պատահիր։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ.— Լ. Հէրըլտ կ'գրէ.— «Շաբաթ օր դեսպանախորհրդին յետաձգման հակառակ, օսմ. պատուիրակը պատշաճ համարեց որ նոյն օրը դեսպանաց հետ ի ժողով գումարի և խորհրդակցի այն խնդրոյն վրայ որ պատճառ եղած էր նստին յետաձգման։ Հետեւաբար Թէվֆիք փաշա հեռագրով հրաւէր ուղղեց դեսպաններուն, որք սովորական ժամուն Թէվֆիք փաշայի հետ ի ժողով գումարեցան ի Թոփհանէ։ Ձեռնհաս աղբերց մէջ կ'ըսուի թէ բանակցութիւնք այժմ այնպիսի կէտի մը հասած են որ հաշտութեան նախաշաւիղք ներկայ շաբթուն կարենան ստորագրուիլ։»

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 9.—Հնդկաստանի մէջ ձերբակալեալ երկու անգլիացիի համար հաստատուած է թէ մասնակցած են վերջին դէպքերուն։ Կառավարութիւնն ասոնց նկատմամբ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնու։ Դատաստանի օրն ի մօտոյ պիտի որոշուի։ Կառավարութիւնը քննութեան համար որչափ ատեն որ հարկ տեսնէ պիտի երկարէ ձերբակալելոց բանտարկութիւնը։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Քննիչ Սդրէքլանտ, որ Քլոնտայք գացած էր, դարձաւ եւ յայտարարեց թէ ոսկւոյ հանքերը թէեւ շատ են, սակայն հանելու գործողութիւնը շատ դժուար է։ Կարողութիւն չունեցող և կլիմային խստութեանը չդիմացող մարդիկ պէտք չէ հոն երթան։

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱՔԱԶԱՐ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 9 (Ն. Տ.)։ Դպրոցական տարեթոշակն է 10 օսմ. ոսկի, հատուցանելի երկու մասնաճարով. 5 ոսկի Սեպտ.ի սկիզբը՝ 5 ոսկի Բ. շրջանի սկիզբը։ Դաշնակի համար 3 և երգեհոնի համար 1½ ոսկիի յաւելուածական գումար մը կ'պահանջուի։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ Ցովհաննէս էֆ. Գոնտայեան, Ամերիգան խան, կամ առ Տր. Սերովբէ էֆ. Գավաֆեան, Ատաքազար։

2—6 ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս նպատակն է գիտամատչելի պայմաններով՝ միջնակարգ հաստատուն կրթութիւն մը տալ իր ուսանողներուն։ Ունի ուսուցիչներու փորձ ու կարող խումբ մը։ Աւանդուած լեզուներն են հայերէն, անգլիերէն, թուրքերէն, ֆրանսերէն եւ լատիներէն։ Մասնաւոր խնամք կ'տարուի գիտական ճիւղերուն, որոնց ուսուցման մեծապէս կ'նպաստեն վարժարանիս կահկէ եւ նպատակայարմար բնախօսական և բնագիտական հաւաքածոյները։

Գիւղին առողջ կլիման եւ վարժարանին ներքին ողջախոհ կարգադրութիւնները մասնաւորապէս կ'յանձնարարուին ծնողքներու ուշադրութեան։

Գիշերօթիկ աշակերտներէ պահանջուած տարեթոշակն է տասնըհինգ (15) Օսմ. ոսկի, ութ վճարելի Սեպտեմբերին սկիզբն եւ մնացած եօթը՝ Ցունուարի վերջերը։

Նոր տարեշրջանը կ'սկսի երեքշաբթի Սեպտեմբեր 7ին (Ն. Տ.)։

Մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէնին՝ Տոքթ. Չէմպըրսի (Պարտիզակ) կամ Ցովհաննէսալը Գոնտայեանի, Ամերիգան խան, Ստամպօլ, որոնցմէ նաև կարելի է ստանալ վարժարանին նոր Ցայտագիրը։

8—2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սիվրիհիսարէ մեզ կ'գրեն Յուլ. 24 թուով թէ Գաղատիոյ առաջն. տեղապահ Տ. Տաճատ Ծ. Վ. ամսոյս 16ին Սիվրիհիսար գացեր և մեծ պատիւներով ընդունուեր է ժողովրդեան կողմէ, որ քաղքէն մինչեւ քառորդ ժամ մը տեղ ընդ առաջ ելած էր։ (Մեր վարդապետները դուրս չեն ուզեր երթալ, առարկելով թէ ժողովուրդն անտարբեր է, մինչ ուր որ Պատրիարքարանը կ'յաջողի մարդ ղրկել, ժողովուրդն եռանդով կ'ընդունի։) Առաջն. տեղապահը Սիվրիհիսար գացեր է Գաղատիոյ Վիճակին մէջ հիմնելի Որբանոցին համար հանգանակութիւն կատարելու։ Վարդավառի առթիւ քարոզ խօսեր է, որ չատ լաւ տպաւորութիւն ըրեր է. «ոչ տեղւոյն ժողովուրդը փափկեր է վեր քարոզի կարօտը կ'քաշէր» (...)։ Փառք և պատիւ մեր ազգային-եկեղեցական իշխանութեան և մեր կղերին։ Թաղ. Խորհուրդն և ժողովուրդն հաւասարապէս կ'րաղձան արդիւնաբեր ընծայելու առաջն. տեղապահին բարենպատակ այցելութիւնը։ Հիմա վարժարաններուն հարցաքննութեանց կը նախագահէ և անձամբ կ'քննէ երկսեռ աչակերտները։

—Երէկ Կարնոյ Գաւառ. Ժողովէն Տ. Մելքիսեդեկ եպս.ի առաջնորդական ընտրութեան նկատմամբ պաշտօնագիր մը եկած ըլլալով Պատրիարքարան, ի Մէջար Պօղոսի Ս. Պատրիարքին ղրկուեցաւ։ Ն. Սրբազնութիւն այսօր պիտի իջնէ Պատրիարքարան, նախագահելու Կրօն. Ժողովի չաբաթական նիստին։

—Դպլեվանուց նորընծաներէն Տ. Վահրիճ Վ. Շահլամեան Էնկիւրիի Կըրթարան-Որբանոցին վերատեսուչ կարգուած է Ս. Պատրիարքի առաջարկութեամբ՝ Խառն Ժողովի վերջին նիստին մէջ։ Տ. Վահրիճ Վ. Եռիգուլէի Ս. Յակոբ Որբանոցէն 12 որբ զատելով, առաջիկայ չաբթու միասին պիտի տանի Էնկիւրի, տեղաւորելու համար նորահաստատ Որբանոցին մէջ։

—Որբերու փոխադրութեան ծախքը ճշդած է Խնամակալութիւնը։ Ցամաքային ծախքերը տեղւոյն վրայ են, իսկ նաւահանգստէն մինչեւ մայրաքաղաքս փոխադրութիւնն և բնօրդին վերադարձի ծախքը Կեդրոնին վրայ։ Այս պատճառաւ Սսոյ առաջնորդ Թուր-Սարգիսեան Տ. Եղիկ քահանային և Ոսկերիչեան Գէորգ էֆ.ին ծախուց ցուցակը պահանջած է Որբոց և Կարօտելոց Խնամակալութիւնն, որպէս զի պէտք եղածը վճարէ ի հաշիւ անոնց ուղեւորութեան ծախուց։

—Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս եպս. վիճակային ինչ ինչ խնդրոց համար երէկ Պատրիարքարան երթալով, ի բացակայութեան Ս. Պատրիարքին տեսակցեցաւ Դիւանին հետ, եւ պէտք եղածը կարգադրեց։

—Կիրակի օրը Ռումելի-Հիսարի եկեղեցւոյ տարեդարձն ըլլալով, տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդն և քարոզիչ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆաեան թէեւ Ս. Պատրիարքն հրաւիրած էին Ս. Պատարագ մատուցանելու և քարոզ խօսելու, սակայն Ն. Սրբազնութիւն որովհետեւ կանխաւ խոստացած էր Մայր-Եկեղեցին գտնուիլ և նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամներն հրաւիրել, իր կողմէ յանձնարարեց Կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Գրիգորիս եպս.ի, որ նոյն օր հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Թաղին Ս. Սանդուխտ եկեղեցիին մէջ, և օրուան տօնին առթիւ քարոզ մը խօսելով մխիթարեց ժողովուրդը։ Ս. Պատրիարքն ուրիշ կիրակի մը պիտի երթայ Ռումելի-Հիսար և քարոզ խօսի։

—Ազր. Պոլսէ կ'գրեն թէ կիրակի առաւօտ տեղւոյն առաջն. տեղապահ Տ. Արսէն Աւագ քհնյ. Դերձակեան ազդու և գեղեցիկ քարոզ մը խօսեր է ի ներկայութեան հոն ժողովրդեան, Ս. Պատրիարքին օրհնութիւններն եւ ողջոյններն յիշելով և Ազգ. Վարչութեան բարեւները տալով Ազր. Պոլսոյ բոլոր ժողովրդեան։ Այս առթիւ Տ. Արսէն քհնյ. շնորհակալութիւն յայտներ է մայրաքաղաքիս մէջ Ս. Պատրիարքէն սկսեալ ամէն ազգայինէ տեսած հիւրասիրութեան եւ մարդասիրութեան համար։ Նոյնպէս, գոհունակութիւն արտայայտեր է Անզր. Պոլսոյ ամէն դասակարգի ժողովրդեան, որ քանի մը տարիներէ ի վեր իր պաշտօնավարութեան համար ամէն միջոց և դիւրութիւն ընծայած է, և որոյ շնորհիւ արժանացած է Պատրիարքական գնահատման։

—Մայր-Եկեղեցւոյ և միացեալ Թաղից Ազգասիրական Ընկերութեան նորընտիր Տնօրէն Խորհուրդը կիրակի առաւօտ առաջին նիստը կազմելով Մայր-Եկեղեցւոյ ժողովասրահին մէջ որ երբեմն հին Թաղական խորհրդարանն էր, Ընկերութեան Հիմնագիր Ժողովոյ դիւանին կողմէ պաշտօնապէս հաստատուեր և շնորհաւորուեր է։ Յետոյ, Տնօրէն Խորհուրդն իր դիւանը կազմեր է հետեւեալ կերպիւ. 1.—Տ. Ոսկի քհնյ Օհանեան՝ Ատենապետ. 2.— Հայկ էֆ. Խոճասարեան՝ Ատենադպիր. 3.—Յարութիւն էֆ. Սիմոնեան՝ Գանձապետ. 4.— Ստեփան էֆ. Փափազեան՝ Մատակարար. 5.— Ֆրանկիւլ էֆ. Պագըրճեան՝ Հաշուակալ։

—Կիրակի Գատըգիւղի Արամեան վարժարանի սրահին մէջ խումբ բազմութեան մը ներկայութեան կատարուեցաւ նոյն վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Հանդէսին կ'նախագահէր Արժ. Վռամշապուհ քհ.։ Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ ներկայ էր Պետրոս էֆ. Կարապետեան։ Տեսուչ Նշան էֆ. Թորոսեան վարժարանին 96-97 տարեշրջանին տեղեկագիրը կարդաց։ Շնորհակալութիւն յայտնեց Թաղ. Խորհրդոյ որ տնտեսական տագնապի ժամանակ կանոնաւորութեամբ վճարեց պաշտօնէից թոշակները, նաեւ 150 ոսկիոյ պարտք մը որ գոյացած էր երեք չորս տարիներէ ի վեր։ Աչակերտք և աչակերտուհիք հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն ճառեր արտասանեցին։ Դպրոցական սիրուն երգեր երգուեցան։ Քննութեանց մէջ յաջող աչակերտաց և աչակերտուհեաց մրցանակներ, իսկ Մանկապարտէզի սանիկներուն ալ խաչեր բաշխուեցան։ Դիտելու արժանի էր մրցանակներու և խաչերու արժանացող փոքրիկներու ուրախութիւնը։ Ապա վարժարանին ուսուցիչ Սուլթանեան էֆ. դաստիարակութեան և հայ վարժարանին կարեւորութեան վրայ ատենաբանութիւն մ'ըրաւ, և կոչում ըրաւ այն ծնողաց որք իրենց զաւակներն օտար վարժարաններ կ'ղրկեն։ Տ. Վռամշապուհ քհնյ. փակեց հանդէսը բանախօսութեամբ մը և պահպանիչով մը։

—[illegible] 25 Յլս.ի թուոյն Ազգ. Լրոց բաժնին մէջ հրատարակուած էր թէ Իճատիէի ազգայիններն յաջողեր են հանգանակութեամբ չինել ննջեցելոց համար արծաթապատ թաւշեայ սեւ ծածկոց մը, որոյ հասոյթն յատկանայ իրենց Թաղին Երկսեռ վարժարանին և այս առթիւ ըսուած էր թէ «Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդն այս ձեռնարկութիւն իրեն եկեղեցւոյն չահուն հակառակ գտնելով ուղեր է արգիլել։»

Խորհուրդս կ'փութայ յայտնել թէ Իճատիէի Ազգայնոց՝ ծածկոցի մը չինութեան նկատմամբ պաշտօնական որ եւ է տեղեկութիւն ունեցած չըլլալով, նոյն ձեռնարկութիւնն ո՛չ ուզած է արգիլել և ո՛չ ալ յայնմ մասին որ եւ է անձի հետ որ եւ է բանակցութեան մտած է։ Աւելորդ է յարել թէ Ներսէսեան-Երմոնեան վարժարանը նաեւ ըլլալով ազգ. հաստատութիւն մը, Խորհուրդս չպիտի ուզէր բնաւ արգելք ըլլալ ձեռնարկութեան մը, որ նոյն վարժարանին նիւթական արդիւնք մը ապահովելու նպատակ ունենար։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Բ. Աէրիէան Ս. Գաբամաճեան
27 Յլս. 97 Սէլամիէ

ՌՈՊԷՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայսերական Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կ'կառավարուի. Նաեւ ընտիր եւ յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, ըստ 8000 հատորներէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոյներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց, նոր տնօրէնութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպերդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և գրութեան համար գծեալ է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։ Հաստատութեան քարաչէն և հոյակապ չէնքերը կառուցեալ են ի Ռումելի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպեան կողմը գտնուող բերդերուն ետեւը բլրոյ մը վրայ, որոյ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն եւ ամէնէն առողջարարն համարուած է։ Քոլէճի յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի սեպտեմբեր 3/15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն որ ի Ռումելի-Հիսար։ 14—4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ բժշկական վարժարանի ուսուցիչ Վիրահատ Ճէմիլ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.

—«Պուլկարիոյ Բարձր. իշխանն երէկ Վառնայէ մայրաքաղաքս ժամանեց՝ իր յարգանքները մատուցանելու յաստ կայս. Գահոյից և իր հաւատարմութեան կապերն ամրապնդելու։ Ընդ առաջ գացին կայս. անձնական սպայակոյտին Միւշիր Շաքիր փաշա և կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, որոց հետ Ելտըզի կայս. Պալատը գնաց։ Ն. Բարձրութիւն պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և յետոյ իրեն բնակութեան յատկացուած յարկը գնաց։ Ֆէրտինանտ իշխան՝ առ իր գերիշխան տէրութիւնն ունեցած սէրն ու կապակցութիւնն աւելի եւս ցոյց տալու համար, ժամանած պահուն կ'կրէր Միւշիրի համազգեստը Նիզակաւոր հեծելազօրաց, որոց պատուակալ Միւշիրն է. Նոյնպէս Իմդիազ ու Օսմանիյէ պատուանշանները։ Թէ՛ իշխանն և թէ՛ վարչապետ Մ. Ստոյլով, պատերազմական նախարար Մ. Իվանով և այլք արժանացան կայսերական մասնաւոր մեծարանաց։»

ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ.— «Նկատելով որ արմտեաց գիներն օր օրի տարօրինակ կերպով կ'բարձրանան և նկատելով որ երէկ առնուած հրապարակի տեղեկագրերը ցոյց կուտան թէ հացի գնոյն յաւելման համար պահանջուած պարկ գլուխ 12½ ղրշ.ի բարձրացումը չափէն աւելի տեղի ունեցած է, ուստի հացագործներու արհեստապետաց խորհուրդին խնդրանօք և Քաղաքապետութեան խորհրդոյ քննութեամբ, որոշուած է հացագործի փուռներուն հացն հինգ փարայի յաւելմամբ յիսուն և հինգ փարայի ծախել և սիմիտճիներուն քառասուն և հինգ փարայի։ Սպարքոսական պաշտօնագիր մը հրամայեց գործադրել այս որոշումը։»

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.

—Պուլկարիոյ իշխան և կայս. աւագ թիկնապահ Բարձր. Ֆէրտինանտ իշխան, վարչապետ Մ. Սթոյլովի, պատերազմական նախարար Մ. Իվանովի և քանի չափ հետեւորդներու հետ, երէկ առտու ժամ 3½ին պուլկարական Պոբէտ չոգենաւով Վառնայէն Գավագ հասաւ։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա՝ ուրիշ թիկնապահներու հետ, պուլկարական գործակատար Մ. Մարքով՝ Ա. քարտուղարին հետ չոգենաւակով Իսվազ երթալով բարի գալուստ մաղթեցին Նորին Բարձրութեան։ Պոբէտ չոգենաւն, որուն մէջ կ'գտնուէր նաեւ Միւշիր Շաքիր փաշա, իր ճամբան շարունակելով ժամ 6ին առտուները Գապաթաշի առջեւ հասաւ։ Ֆէրիք Ահմէտ Ալի փաշա, որ Վեհ. Սուլթանին կողմէ հիւրամեծար կարգուած էր իշխանին, կայս. թիկնապահ հազարապետ Րիզա պէյի հետ, Հէֆայէտ չոգեմակոյկով անմիջապէս Պոբէտ չոգենաւը գնաց և բարի գալուստ մաղթեց։ Յետոյ Իշխանը պաշտօնական համազգեստով, Մ. Սթոյլովի և Մ. Իվանովի, Միւշիր Շաքիր փաշայի, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի, գործակատար Մ. Մարքովի և Ա. քարտուղարին հետ, չոգեմակոյկով Պոբէտ չոգենաւէն մեկնելով Տոլմապաղչէի քարափն ելան։ Հոն իշխանը Շաքիր փաշայի հետ պալատական քառաձի կառք մը հեծնելով, իր հետեւորդաց հետ, որք նոյնպէս պալատական կառքերու մէջ նստած էին, և ուղեկցութեամբ հեծեալ թիկնապահներու, ուղղակի Ելտըզի կայս. Պալատը գնաց, և ինչպէս Պաշտօնական Ջեկուցմանց մէջ ծանուցուած է, պատիւ ունեցաւ ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Ելտըզի կայս. Պալատան մէջ յատուկ յարկ մը յատկացուած ըլլալով իշխանին բնակութեան, Ն. Բարձրութիւն չիտակ նոյն յարկն երթալով հանգստացաւ։

—Սպարապետ Րիզա փաշա և Թնդանօթարանի Միւշիր Զէքի փաշա երէկ իշխանին այցելութեան երթալով, բարի գալուստ մաղթեցին։ Նոյնպէս երեկոյին պուլկարաց Էկզարքն այցելութիւն տուաւ Ն. Բարձրութեան։

—Ֆէրտինանտ իշխանն եւս իր հիւրամեծարներուն հետ Սպարապետ փաշային և Թնդանօթարանի վերատեսուչ փաշային պալատներն երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ։

—Ն. Բարձրութիւն վաղն առաւօտ Պոբէտ չոգենաւով չիտակ Վառնա պիտի վերադառնայ և իր ընտրութեան 10րդ տարեդարձին առթիւ, Ռուսճուքի մէջ կատարելի հանդէսներուն անձամբ ներկայ պիտի գտնուի։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆԻ օսմ. դեսպանատունը տեղեկագիր մը կ'պատրաստէ թէ Մ. Նահանգաց մէջ ո՛րչափ օսմ. հպատակներ կան, ո՛ր քաղաքները կը բնակին և ի՛նչ առեւտուրով և արհեստով կ'զբաղին։ Այս տեղեկագիր պիտի ղրկուի ի Կ. Պոլիս արտաքին գործոց նախարարութեան։

ՍԵՐՊ դեսպանին կողմէ չաբաթ գիշեր Սըմմըր Բէլէսի մէջ ի պատիւ Մ. ու Տիկին Նէլիտովի տրուած հացկերոյթին և պարահանդէսին ներկայ գտնուեցան նաեւ Աւստրիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Իտալիոյ և Պելժիոյ դեսպանք, Ամերիկայի դեսպանատան գործակատարն եւ այլք։

ՊԷՐՈՒԹԻ հարուստներէ մին մտադիր է երեք չոգենաւ գնել բանեցնելու Պէյրութէ մինչեւ Աղեքսանդրիա գտնուած սուրիական նաւահանգիստները։ Ա.քեայի վաճառական մ'ալ նոյն նպատակաւ խոշոր չոգենաւ մը գներ է։

ՆԵՐՈՒՄ.— Յովհաննէս անուն ութսունամեայ ծերունի մը, որ մարդասպանութեան համար մահուան դատապարտուած ըլլալով, ութ տարիէ ի վեր Մատէնի (Տիարպէքիր) բանտը կ'գտնուէր, ներման արժանացաւ՝ իր ծերութեան և անբուժելի հիւանդութեան մը ենթակայ ըլլալուն պատճառաւ։

ՔՈՆԵԱՅԻ քաղաքին մօտ Մէրամ անուն տեղն, ուր տեղացիք կ'երթան իբրեւ ամարանոց, վերջերս տեղացած յորդառատ անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով տուները կործաներ և այգիները քանդուեր են։ Վնասը խիստ մեծ է։ Մարդու կորուստ պատահած ըլլալու մասին տակաւին տեղեկութիւն չկայ։

ԱՖՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ նահանգին ժողովուրդն ամենայն եռանդեամբ կը շարունակէ զինուորական մարզանքները։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Ատանայի կուսակալութիւնը կայս. Թանգարանը ղրկեց Սելեւկէի մէջ գտնուած անագապղինձէ արձան մը որ տղայ մը կ'ներկայացնէ։ Հռոմէական արտադրութիւն ըլլալ կը կարծուի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Նիժնի Նովկորոտ չոգենաւն, որ Օտեսայէ կուգար, երէկ Վոսփորէ անցնելով Վլատիվոստոք ուղեւորեցաւ։

—Ռօսլէն չոգենաւն ալ երէկ Սեվաստոպոլէ գալով Պիրէոն գնաց։ Ունի 9 թնդանօթ և 180 նաւազ։

ՐԷՇԻՏ ՊԷՅ, Պէյրութի նորընտիր կուսակալն, իր պաշտօնատեղին ժամանեց։

ՏՈՒՐՔԷ ԱԶԱՏ.—Ճամբաներու չինութեան համար գործածուելիք քարերն այսուհետեւ տուրքէ ազատ պիտի ըլլան։ Պետական խորհուրդը ճամբաներու և կամուրջներու չինութեան պէտք եղած կիրէն ու առաղձէն առնուելիք տուրքն եւ ջնջելու խնդիրը կ'քննէ այժմ։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիտ կ'ծանուցանէ թէ անգլիացի մը առարկելով որ Կէյպզէի գաւառակին մէկ քանի գիւղերուն մէջ որսորդութեան մենաշնորհ ստացած է, սկսեր է գիւղացիներուն արգիլել որսորդութիւնը։ Գիւղացիք խնդրագրով քաղաքապետութեան դիմեր են, և յետ քննութեան հասկցուեր է թէ այդ անգլիացի որսորդին, այդպիսի մենաշնորհ մը չէ տրուած։ Հետեւապէս գիւղացիք, ինչպէս նաեւ ամէն որսորդք, բաւական է որ որսորդութեան հրամանագիր ունենան ի ձեռին, ազատ են այն կողմերն որսալու։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ Գ. շրջանակի քարտուղար Ահմէտ էֆ. քանի մ'օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղին չյաճախելուն պատճառաւ, կասկած ծագելով, խուզարկութիւն կատարուեցաւ իր տան մէջ ի Տավուտ Փաշա և մեռած գտնուեցաւ սրտի հիւանդութենէ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 9 Օգս.— Վիլհելմ կայսրն ու կայսրուհին այսօր ներկայ գտնուեցան Քրասնոյէ Սէլոյի մեծ զօրահանդէսին, յետ որոյ վրանի տակ ճաշ մը տրուեցաւ։ Ի Բեդերհօֆ Օլկա կղզւոյն մէջ իրիկուան չքեղ ներկայացում տրուեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Հանգուցեալ վարչապետ Մ. Քանովաս տել Քասթիլլոյի մարմինը վաղը (այսօր) Սանդա Ակուէտա պիտի փոխադրուի ի Մատրիտ։ Յուղարկաւորութիւնը մեծ հանդէսով պիտի կատարուի։ Վարչապետին մահը բուռն տպաւորութիւն յառաջ բերաւ ամբողջ Սպանիոյ մէջ։ Խնամակալ թագուհին վարչապետութիւնն յանձնեց պատերազմական նախարար զօր. Ացկարակայի։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէնթէ չէ-ա-ուր-բի-ն (ըստ տարիքի), ծամօղու-բի-ն, է- ալարթ արտատնու-բի-ն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ ծծմբեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Ջըրդուգամանց դէմ)։

Գաւառացի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՀՌՈՄ. —Հազարապետ Նէրածինի, որ պաշտօն ունէր Իտալիոյ և Հապէշստանի հետ վերջնական դաշնագրութեան մը համար Մենելիքի հետ բանակցելու, այսօր Հռոմ դարձաւ։ Տեսակցեցաւ վարչապետին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Յայտարարեց թէ Ուչիալի դաշնադրութենէն աւելի նպաստաւոր պայմաններ ձեռք բերած է Մենելիքէ։

ՊՐՈՒՍԷԼ.—Օգոստոս 4/16ին Պրուսէլի մէջ գաղթային միջազգային համաժողով մը տեղի պիտի ունենայ՝ նախագահութեամբ Մ. Պէրնաէրի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քանուտոսէ (Պրազիլիա) առնուած լուրեր գոհացուցիչ չեն։ Ապստամբները միշտ դէմ կ'դնեն։ Պատերազմական նախարարն հոն ժամանեց՝ անձամբ վարելու զինուորական գործողութիւնները։ Զօրաց մէջ մեծ թուով հիւանդ ու վիրաւոր կայ։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Գիները կ'չարունակեն բարձրանալ։ Երէկ թէեւ այնչափ ոգեւորութիւն չկար Սակարանին մէջ, սակայն վէրի գաղափար ունեցողներն ստուար էին և աւելի վստահութեամբ կ'գնէին։

Այսօր, թուղթերուն մեծ մասն, այսինքն՝ Քոնս.ը, Րէժին, Պանք Օթթոմանն և այլն լաւագոյն են։

—Այսօրուան առնուած Բարիզի հեռագիրն է Քոնս. 22 ղրշ. 72.5 սանդ., Երկթ. 118.5 փր. և Լոնտոնինը 22.37,5 սանդիմ։

—Հօս բացուեցաւ 24 ղրշ. 23 փր. Քոնս. և 117½ փր. Երկթ.։

—Օրական Սթրլանց 1000նոց կ'արժէ 1 ոսկի 50 ղրշ.։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Ս. Ո.	24	18
Ամէնէն բարձր գին »	24	21½
Ամէնէն վար գին »	24	13½
Ռումէլիի երկաթ. գոց. փր.	117	25
Ամէնէն բարձր գին	117	87½
Ամէնէն վար գին	116	75

ԲԱՑՈՒՄ, 29 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.	24	22
Ռումէլիի երկաթուղի փր.	117	25
Օսմանիյէ »	—	—
Ռէժի »	—	—
Օսմ. Պանքա »	15	10
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ. »	7	08
Երկրագործական Պանքա »	9	—
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.	3	17
Օսմ. Ապահ. ընկեր. »	4	03
Թրամուէյ բաժնեթ.	690	—
» Ժուխանէ	235	—
Թրամուէյ պարտաթ. փր.	496	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ. »	330	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ »	462	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.	3	75
» մէկ ամսուան » »	—	—
Ռում. երկ. ութ օրուան » »	—	—
» » մէկ ամսուան » »	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 փրանքնոց ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի »	109	33
Բօլ էմբէրիալ »	89	30
Մէճիտիյէ արծաթ »	108	05
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109	3/16
Փարիզ 3 » Փր.	23	02½
Ֆիօրին մանտա »	10	92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Օգոստ.

Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.	66	—
» » » Բ. »	39	50
» » » Գ. »	23	63
» » » Դ.) բաց. »	22	10
) գոց. »	22	37
Փոխառութիւն Գասապա Գ. Կ.	80	50
» Օսմ. 3½% »	99	—
Օսմ. Կայս. Պանքա »	14	—
Այտընի երկաթուղի »	14	50
Եգիպտական Միացեալ »	107	37
Անգլ. քօնսօլիտէ »	113	—
Հելլենական 5% »	30	50
Մօնօբոլ հելլենական 4% »	35	—
Ռանթ » 4% »	26	—
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888 Գ. Կ.	96	31
» Նոր » 6% 1892 »	95	12
Փոխան. Փարիզի վրայ »	25	23¾
Դրամագլուխ »	2	—

ՎԻԵՆՆԱ, 9 Օգոստ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.	47	65
» Լոնտոնի վրայ »	119	85
Ռումէլիի երկաթուղի »	65	80
Օսմ. Ռէժի »	162	—

ՓԱՐԻԶ, 9 Օգոստ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. Փր.	22	45
) գոց. »	22	72
» » » Բ. »	39	80
» » » Գ. »	23	92
Ռումէլիի երկաթուղի »	118	50
Բաւսօրիկէ »	—	—
Մաքսատուն »	—	—
Օսմ. Ռէժի »	343	—
Օսմ. Կայս. Պանքա »	603	50
Ֆրանս. Ռանթ 3% »	105	45
Քրէտի Լիօնէ »	795	—
Պանք տը Բարի »	876	—
Սուէզի բաժնեթուղթ »	3280	—
Եգիպտական Իւնիֆիէ »	542	—
Իտալական Ռանթ »	94	75
Սպանիական արտաքին »	62	31
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	120
Դրամագլուխ »	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք	94	—
Ռումէլիի երկաթուղի »	120	10
Անատ. երկ. պարտաթղթ. »	90	25
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս. »	20	300

ՏԻԳ. ՃԵԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ փողի, ծննդաբերութեան և կանանց հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղանկեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 2—30

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՄԵՆԱԴԻՒՐԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հեղինակ. Պետրոս էֆ. Կարապետեանի

Անդամ Դիւանի Պետական Խորհրդոյ, ուսուցիչ Օսմ. լեզուի և Տեսչութեան անդամ Պէրպէրեան Վարժարանի

1. Ամէլի վէ Նազարի Ուսուլը Ղրչ. Արէպի 5
2. Ուսուլ վէ Մունթէխապաթը Ջէպանը Ֆարիսի 4
3. Նիւմունէի Էտէպիյաթը Օսմանիյէ վէ մալումաթը Ֆէննիյէ 4
4. Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Բ. Տարի 2
5. Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Ա. Տարի 1 20
6. Րէհնիւմայի Գըրաաթ Ա. Տարի (ձեռագիր) 1 20
7. Իլավէլի Սարֆը Օսմանի (տեսական և գործնական) 5
8. Մունթէխապաթ Իւմէրիտէ (հաքծոյ. լրագ. գրուածոց) 3
9. Նէվմէսթէ (ձեռագիր նամականի) 3
10. Նոր Քերակ. Օսմ. լեզուի (ձեռագրով հանդերձ) 1
11. Մէջգ եախսօտ Խուլաէթը Օսմանիյէ (հինգ տետր) Օսմ. գեղագրութեան տետր 0 20
12. Իւսուֆ Իմլա եախսօտ Տօղրու եազմագ Ուսուլը 3
13. Թարիխ վէ Նիւմունէի Էտէպիյաթը Օսմանիյէ (Պատմութիւն Օսմ. Մատենագրութեան) որ մաս առ մաս պիտի հրատարակուի. մէկ տետրը 1

Վերոյիշեալ գրքերն ամէն գրավաճառաց քով կ'գտնուին, նամանաւանդ Պալէնց Գրատունը։ Մեծ քանակութեամբ գնողներ ուղղակի պէտք է դիմեն հեղինակին։ 1—12

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վճարին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը: Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց Թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ Թիւ 3: Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով: Նոր գրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար առանց կեռի, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պտուտակաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ: Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն: Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի: 18—53

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

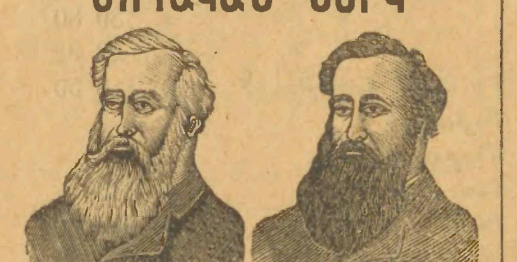

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման: Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի: Փորձը ցոյց տուած է որ այս Ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրազննին դիտողն անգամ կ'խաբուի: Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը: Գործածութեան եղանակը. —Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջէ. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ: Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմօն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Սիւքսէք-գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ:

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ' ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. —Մեծ-փողոց կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց:
ՂԱԼԱԹԻԱ. —1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եառին: 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց:
ՊՈԼԻՍ. —Սիրքէճի, Հօճա-փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11:

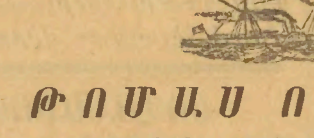

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդ մէջ ՀԸԼԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտասօ	5540	Բոլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քլէօօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիօստօ	2377	Տինամօ	504	Քօլլինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասսանօ	1822	Էպրօ	2464	[illegible]	1700	Րոմէօ	1789
Պօլօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրազօ	[illegible]	[illegible]	2271	Սալֆօ	1113
Պրիւնօ	841	Ֆիտօ	[illegible]	[illegible]	1643	Ցիկիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	[illegible]	[illegible]	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	[illegible]	[illegible]	724	Սբէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարգէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գազօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Ջիքանկօ	2729	Կօգօ	1011	Միլօ	1057	Թոլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրօտնօ	1695	Մոնդէպէլլօ	1735	Թօրրիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գոմօ	1497	Հինտու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հօրազիօ	3600	Օթելլօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Նէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Իւլ շոգենաւը, նաւապետ Ուսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հասած պարպած Օտեսա ուղեւորած է:
Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուբինկ, ընդհ. վաճառքով Հըլէ մեկնած է ամսոյս 27ին և Օգոստոս 9ին հոսկ'սպասուի:
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ.
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շունչի նեղութեան, ընդարմացութեան դէմ, Լն.
Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն: Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով և արտաքսումը դիւրացնելով: Կոկորդի անհաճոյ խուխուռութիւնով գիշեր ցերեկ հաչացող եւ հանգիստը կորմնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու: Այս անման դեղ հրաշքներ կը գործէ ջնջարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ:

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրչունճը Հագգը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր ջնջարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ: Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վօյվօտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Քարուանայի անգլ. վաճառատունը: Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամսէն կատարելապէս բժշկուեցայ: Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ: Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԽՍԱՏ ՀԱԳԳԸ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վօյվօտա փողոց Թ. 95-97: Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով:

ԿՈԶՄՈԶ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ

(ԿՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալըզ Օթէլի կից, Բէօփրիւլիւ Խանին (նախորդ Տույունը Ումումիյէ) դիմացը Թիւ 12.

Կօշիկներու սոյն գործարանը կ'մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը Ֆրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կ'պատրաստէ ֆրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային տեսակ տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ: Մասնագիտութեամբ կ'դարմանէ (Նասըր) կոչկոռ ունեցող ոտքեր. մասնաւոր կօշիկ պատրաստելով կ'հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր և մանկտիներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ բոլորովին զերծ կ'պահէ: Կ'վաճառէ արժան և ոչ աժան գներով: 20—8

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլէ և Արեւելեան մէջտեղ երկու անգամ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էդրուրիա	7718	Մարաթոն	2493
Սէրվիա	7391	Ատլաս	2393
Ուրանիա	7268	Սարակօսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մօրօգգօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինդիա	5598
Շերպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Գաթալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Ալէքսիատիս խան, Թիւ 4
Ղալաթիա

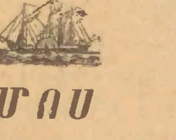

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլէ և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Վյամնէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէբդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիէն	1500

Բէբոս շոգենաւը, նաւապետ Ուլֆօլ ամսոյս 11ին Լիվըրբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով:
Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ" ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (46)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՒՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Աչքերը նորէն բացաւ, ինքզինք առանձին տեսաւ իր ամուսնոյն հետ, որ պիշ պիշ իրեն կը նայէր, սառած, և կրկնելով.

—Քահանա՞յ էք որ խոստովանութիւն մը լսէք . . .

Ռամօ մելամաղձոտ ժպիտ մը ունեցաւ.

—Լսելու բան մը չունիմ, որովհետեւ ինձ յայտնելու բան մը չունիք, հէք յիմար: Ա՛լ մի՛ փորձէք խաբել զիս, և այդպէս չարչարուելէ դադրեցէք: Ձեր հաւատքն է որ կը մղէ զձեզ տարապայման յուզմանց, և մեր ամենուս վրայ ծանրացող տխրութիւնը կը ջլատէ զձեզ: Կ'ըմբռնեմ զայս, և նոյնչափ կը ներեմ ձեզ որչափ կ'արգահատիմ ձեր վըրայ: Հանգարտեցէ՛ք, ուշաբերեցէ՛ք, և թողէք զիս որ ցաւագին պարտաւորութիւնս կատարեմ:

Քոնչիթա պատասխան չտուաւ: Ջլագրգիռ ծիծաղ մը ունեցաւ որ հնչեց տխրագդեցիկ: Յետոյ ձեռքը վեր առնելով, կարծես երկինք վկայ բռնելու համար, հարցուց.

—Չէ՞ք ուզեր ընել ինչ որ կը խնդրեմ ձենէ: Կը զլանա՞ք ինձ այս շնորհը:

—Այո՛, վասն զի ես աւելի ապահով եմ մարդասիրութեան վրայ որոյ անուամբ կը գործեմ, քան դուք ձեր աստուածութեան վրայ որոյ անուամբ կը խօսիք:

—Զգուշացէ՛ք, հոգւոյս ամենէն զգայուն կողմէն կը վիրաւորէք զիս:

—Երբ խորհրդածէք, պիտի ներէք ինձ:

Քոնչիթա գոչեց կատաղաբար.

—Երբե՛ք:

Ռամօ ըսաւ պաղարեամբ.

—Թո՛ղ այնպէս ըլլայ:

Եւ ըստ որում խուլ հեծութիւն մը կը բարձրանար մօտակայ սենեկէն մէջ.

—Ներեցէք ինձ, կը լսեմ որ հիւանդս զիս կը կանչէ, և ասիկա ամէն բանէ առաջ է:

Ռամօ դուռը բացաւ, և անկարեկիր, անցնելով դեռատի կնոջ առջեւէն, անյայտ եղաւ: Անոր ետեւէն, Քոնչիթա պահ մը անշարժ մընաց ջախջախուած, յետոյ ծնրադրեց և օգնութեան կոչելով զԱստուած, մրմնջեց.

—Ո՛վ Տէր, Տէր իմ Աստուած, ամենակարող Աստուած, գթացէք իր վրայ և ներեցէք ինձ:

Եւ հոն մնաց, գլուխը տախտակամածին վրայ խոնարհած, խուլ մընալով իր չուրջն անցած դարձածին և անտարբեր՝ իր աղօթքէն զատ ուրիշ ամէն բանի: Ժամերն անցան, գիշերն աւելի մթնցաւ, լռութիւնն աւելի խոր եղաւ և առանձինն, ա՛ն դրան առջեւ որ զինքը կ'անջատէր մահամերձէն, չարունակեց իր աղօթքը:

Յետոյ աղօտաբար յիշեց թէ Ռամօ պահ մը սենեկէն դուրս ելեր էր, ստիպեր էր զինքն որ նստի, յուզեալ խօսքերով յորդորեր էր որ հանգչի, թէ Թալվան երկար ատեն իրեն հետ մնացեր էր, առանց խօսելու, յարգելով իր մտախոհութիւնն և խանդակաթ ու մտատանջ աչքերով դիտելով զինքը: Տեսակ մը կէս-մթութիւն կը տարածուէր իրեն և ամուսնոյ միջեւ փոխանակուած ահարկու պատասխաններուն հետեւող ամէն բանի վրայ: կարծես մըրմունջներով և տագնապներով լի ահաւոր երազ մ'էր: Անխիղճ կը մնար, պաղատական բառեր արտասանելով և սպասելով: Ի՞նչ. անխուսափելի՞ էր տարաբախտին մահը, որ իր մահճին վրայ կը հանչէր մահուան քրտինքով թաթաղուն: Այս գողգոթային ստորոտն ի՞նչ ջերմեռանդ աղօթք և ո՞րպիսի քաւում մեղապարտ ժամերու:

Բայց երբ քիչ մը մտաւորական ոյժը վերստանար և սկսէր խորհիլ, վայրկեան մ'իսկ պիտի չտարակուսէր: Այս ահաւոր գաղտնիքին հանդէպ, այս մթին անդունդին առջեւ, որոյ մէջ անհրեւոյթ պիտի ըլլար ա՛ն որոյ վրայ կ'արտասուէր, իր հաւատքն երբեք չտկարացաւ որ զինքն անտտուգութեան սրհաւիրքներուն մատնէր: Իր մտաւոր աղօթից մէջ նոր ապահովութիւն մը կը քաղէր և աւելի հաստատ յոյս մը կ'ըզգար թէ ամէն անողոք մեռնելէ առաջ կը խոստովանէին իրենց մեղքերն և կը գղջային անոնց վրայ, յաւիտենականութեան մէջ օր մը զիրար պիտի գտնէին: Այս գաղափարը կ'արծարծէր իր դառն վիշտը զոր կ'զգար տեսնելով որ իր կորսնցուցած սիրականը կը մեռնէր առանց թողութիւն գտնելու իր մեղաց: Եւ որքան աւելի իր համոզումն հզօր այնքան աւելի իր յուսահատութիւնը մեծ էր: Այն ատեն գլուխն աւելի եւս խոնարհեցնելով, ամենայն խոնարհամտութեամբ իր հոգւոյն խորէն կը հայցէր երկնային գթութիւնն, և աղերսանօք ու պաղատանօք կը ջանար ստանալ յանցաւորին մեղաց թողութիւնը:

Ժամն երկուքին ատենները զգաց որ իր ուսը կը չօշափէին: Ճակատը վեր առաւ և իր առջեւ տեսաւ զԹալվան, գալկահար և լուրջ: Ակնարկով հարցափորձեց զայն: Ցեմաբաբոյժը գլուխը խոնարհեցուց տխրութեամբ: Դեռատի կինը թօթովեց.

—Վերջացա՞ւ:

Ցեմաբաբոյժը պատասխանեց.

—Վերջացաւ:

—Առա՞նց տառապելու:

—Առանց տառապելու:

—Առա՞նց կասկածելու թէ կը մեռնէր:

—Առանց մտքէն իսկ անցունելու:

Վարանեցաւ. յետոյ քիչ մը ցած ձայնով հարցուց.

—Ի՞նչ եղաւ իր վերջին խօսքը:

—Նիրհած էր, արթնցաւ, ձեր ամուսնոյն նայեցաւ, որ կը ջանար անոր խմցունել ամոքիչ ըմպելի մը, ժպտեցաւ երբ թէ մեծ բարօրութիւն մը կ'զգար, յետոյ մրմնջելով «ո՞րչափ բարի ես», հոգին աւանդեց:

Քոնչիթա ըսաւ դառնութեամբ.

—Այսպէս իր վերջին բառն անգամ անո՛ր համար եղաւ:

Դէպի սենեակն յառաջացաւ և անոր սեմէն ներս մտաւ: Ռամօ, որ անկողնոյն քով նստած էր, ոտք ելաւ և ձեռքով ցոյց տուաւ անոր զՄիւնդէլ, աչքերը գոցուած, կապուտագոյն, երբ թէ մարմնոյն բովանդակ արիւնն ահարկու վէրքէն հոսած ըլլար: Խօսք մը չըսաւ դեռատի կնոջ՝ անոր մտածութիւնը չվրդովելու համար. ինք մօտակայ սենեակն առանձնացաւ՝ անոր բարեպաշտութիւնը չնեղելու համար: Քոնչիթա ծնրադրեց և մեռելոյ աղօթքը զըուցեց. յետոյ վիզէն կորզելով ոսկեղէն փոքր խաչ մը զոր երբեք իր վրայէն չէր հաներ, մեռնողի ձեռքերը բռնեց, երբարու մատներուն մէջ դրաւ նուիրական խորհրդանշանն, և հանդարտեցնելով՝ դարձաւ Թալվանի որ կ'սպասէր.

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՂԱՃԵԱՆ (Շար.)